

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI'NDA
YAPILMIŞ YÜKSEK LİSANS TEZLERİNİN
İNCELENMESİ**

**FUNDA GÜL YILMAZ
11705007**

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. İBRAHİM KOCABAŞ**

**İSTANBUL
2017**

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI'NDA
YAPILMIŞ YÜKSEK LİSANS TEZLERİNİN
İNCELENMESİ**

**FUNDA GÜL YILMAZ
11705007**

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. İBRAHİM KOCABAŞ**

**İSTANBUL
2017**

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI'NDA
YAPILMIŞ YÜKSEK LİSANS TEZLERİNİN
İNCELENMESİ

FUNDA GÜL YILMAZ
11705007

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 7 Temmuz 2017
Tezin Savunulduğu Tarih: 27 Temmuz 2017

Tez Oy birliği / Oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

Unvan Ad Soyad
Tez Danışmanı: Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ
Jüri Üyeleri : Yrd. Doç. Dr. Erkan TABANCALI
Yrd. Doç. Dr. Bilal YILDIRIM

İmza

İSTANBUL
TEMMUZ 2017

ÖZ

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI'NDA YAPILMIŞ YÜKSEK LİSANS TEZLERİNİN İNCELENMESİ

Funda Gül Yılmaz

Temmuz, 2017

Bir bilim dalının gelişimi, alan araştırmalarına ve alanda üretilen ve sunulan özgün çalışmalara bağlıdır. Lisansüstü programlarda çalışılan tezler alanın gelişimi ve ilerlemesi için ayrı bir yere sahiptir. Bu çalışmada, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi (EY) Bilim Dalı'nda, anabilim dalının kuruluş yılı olan 1999'dan 2015 yılına kadar geçen sürede yapılmış yüksek lisans tezlerinin incelenmesi ve değerlendirilmesiyle genel eğilimlerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma tarama modelinde desenlenmiş, doküman analizine dayalı bir araştırmadır. Çalışma 1999-2015 yılları arasında yapılmış ve ulaşılabilir haldeki 63 adet tez üzerinde yürütülmüştür. Araştırma bulguları eğitim yönetimi anabilim dalında üretilmiş tezlerde tema açısından belli konularda yığılma olduğu, yöntem ve teknikler açısından tarama modelinin sıklıkla kullanıldığı, veri toplama araçları açısından anketten yararlanıldığı, veri analiz teknikleri açısından değerlendirildiğinde ise frekans, yüzde, ortalama, standart sapma ve t-testi gibi istatistikî tekniklerin tercih edildiği görülmüştür. Sonuç olarak; anabilim dalında yapılan çalışmaların belli alanlarda olduğu saptanmıştır. Elde edilen sonuçlardan hareketle, anabilim dalında çalışma yapacak olan araştırmacılara söz konusu amaçlarda bazı noktalara dikkat çekerken, çalışmayı yaptıran kişilerin de önemle üzerinde durması gereken noktalar bağlamında yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Yönetimi, Doküman Analizi.

ABSTRACT

ANALYSIS OF MASTER'S THESIS CONDUCTED AT YILDIZ TECHNICAL UNIVERSITY IN THE FIELD OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION

Funda Gül Yılmaz

July, 2017

The development of a scientific branch depends on the studies in the area and on the authentic works produced and presented in that area. The dissertations in graduate programs have a specific role in the development and progress of the relevant scientific area. This study aims to review and evaluate the graduate dissertations which were written at Yildiz Technical University, Institute of Social Sciences, Department of Educational Administration (EA) between 1999, the year when the department was founded, and 2015, and to identify overall tendencies. The study has been patterned in a screening model, and it is based on an analysis of documents. The study was conducted with 63 dissertations which were written between 1999 and 2015, and which are still accessible. As a finding of the study, it has been revealed that the dissertations written at the department of educational administration were concentrated on specific subjects as their theme, that the screening model was frequently used as methods and techniques, that questionnaires were used as data collecting tools, and that statistical techniques such as frequency, percentage, average, standard deviation and t-test were used as data analysis techniques. In conclusion, it has been demonstrated that the studies at the department were concentrated on specific areas. On the basis of these results, the study aims to highlight certain aspects in the objectives for the researchers who will conduct studies at the department, and to help the individuals who commission these studies to understand the issues they particularly need to focus on.

Keywords: Yildiz Technical University, Educational Administration, Document analysis.

ÖN SÖZ

Üniversiteler bilginin üretildiği, paylaşıldığı ve alana yeni yaklaşımların kazandırıldığı kurumlardır. Tezler, lisansüstü eğitimde öğrenilen teorik bilgilerden hareketle alana yeni bir bakış açısı sunma ya da var olan bir metodun farklı bir alana uygulanması amacıyla yapılan bilimsel çalışmaların yazılı raporudur. Bu sayede elde edilen sonuçlar alanyazına aktarılır. Alana katkı sağlayan her yeni bilgi aynı zamanda ülkelerin gelişmişlik düzeyine de katkı sağlamaktadır. Eğitimin, bir ülkenin gelişmişlik düzeyini belirlemede en önemli yere sahip olduğu düşünülürse; eğitim araştırmalarının niteliği de ülkenin eğitim politikalarına yön vermesinde en temel kriterlerinden biridir. Bilimsel çalışmaların yürütüldüğü merkezler olan üniversitelerde yapılan çalışmaların değerlendirilmesi, bu noktada alanın gelişimini ve eğilimini belirleyecek, bundan sonra yapılacak olan çalışmalara da yön verecek nitelikteki araştırmalardır. Söz konusu nedenlerle bu çalışmada, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı'nda, anabilim dalının kuruluş yılı olan 1999'dan 2015 yılına kadar geçen sürede üretilmiş olan tezlerin tematik, metodolojik ve istatistiki olarak incelenmesi ihtiyacı duyulmuştur.

Bu çalışmanın ortaya çıkması, yürütülmesi ve sonuçlandırılmasında bilgisini ve desteğini esirgmeden her zaman rehberlik eden ve cesaretlendiren saygıdeğer hocam ve tez danışmanım sayın Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ'a teşekkürlerimi sunarım.

Hayatımın her alanında varlığıyla bana destek olan eşime ve aileme çok teşekkür ederim.

İstanbul, Temmuz, 2017

Funda GÜL YILMAZ

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1:	Tezlerin Yıllara Göre Frekans Ve Yüzde Dağılımları.....	38
Tablo 2:	Tezlerin Yıllara Göre Tematik Dağılımı	41
Tablo 3:	Tezlerde Kullanılan Araştırma Modellerinin/Desenlerinin Frekans Ve Yüzde Dağılımları.....	42
Tablo 4:	Yazarı Tarafından Açıkça Belirtilmemiş Tezlerin Araştırma Model/Desenlerinin Frekans Ve Yüzde Dağılımları.....	43
Tablo 5:	Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Araştırma Modellerinin/Desenlerinin Frekans Ve Yüzde Dağılımları.....	44
Tablo 6:	Tezlerde Kullanılan Araştırma Yöntemlerinin Frekans Ve Yüzde Dağılımı	44
Tablo 7:	Tezlerde Kullanılan Örneklem Seçim Yöntemlerinin Frekans Ve Yüzde Dağılımları	45
Tablo 8:	Örneklem Seçim Yöntemi Açıkça Belirtilmeyen Tezlerin Frekans Ve Yüzde Dağılımları.....	46
Tablo 9:	Tezlerde Kullanılan Örneklem Seçim Yöntemlerinin Frekans Ve Yüzde Dağılımları	47
Tablo 10:	Tezlerde Veri Toplamada Başvurulan Çalışma Gruplarının Frekans Ve Yüzde Dağılımları.....	48
Tablo 11:	Tezlerde Kullanılan ve İsim Olarak Belirtilen Veri Toplama Araçlarının Frekans Ve Yüzdelerik Dağılımları	49
Tablo 12:	Tezlerde Kullanılan Veri Analiz Tekniklerine İlişkin Bulgular	51

KISALTMALAR

AERJ	: American Educational Research Journal
AERA	: American Educational Research Association
EAQ	: Educational Administration Quarterly
EBD	: Eğitim ve Bilim Dergisi
EJER	: Eurasian Journal of Educational Research
ER	: Educational Researcher
EY	: Eğitim Yönetimi
HUEFD	: Hacettepe University Journal of Education
JEA	: Journal of Education Administration
JEE	: Journal of Experimental Education
JER	: Journal of Educational Research
NCPEA	: Eğitim Yönetimi Profesörleri Milli Konferansı
RER	: Review of Educational Research
SSCI	: Social Science Citation Index
TOJET	: The Turkish Online Journal of Educational Technology
UCEA	: Eğitim Yönetimi Üniversite Konseyi
ULAKBİM	: Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı
YTÜ	: Yıldız Teknik Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖN SÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR.....	ix

1.GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	1
1.2. Amaç	2
1.3.Araştırmanın Önemi	3
1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.5.Tanımlar	5
2.LİTERATÜR TARAMASI	6
2.1.Yurtiçinde Yapılan Çalışmalar	22
2.2.Yurtdışında Yapılan Çalışmalar	32
3.YÖNTEM	35
3.1.Araştırmanın Modeli	35
3.2.Evren ve Örneklem.....	36
3.3.Verilerin Toplanması.....	36
3.4.Verii Çözümleme Yöntemleri	36
4.BULGULAR VE YORUM	38
4.1.YTÜ EY Anabilim Dalı Lisansüstü Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımına İlişkin Bulgular	38
4.2.YTÜ EY Anabilim Dalı Lisansüstü Tezlerinin Yıllara Göre Tematik Dağılımına İlişkin Bulgular	40
4.3.Tezlerde Kullanılan Araştırma Modellerinin/Desenlerinin Frekans Ve Yüzde Dağılımları.....	42

4.4.Tezlerde Kullanılan Araştırma Yöntemlerinin Frekans Ve Yüzde Dağılımı ...	44
4.5.Tezlerde Kullanılan Örneklem Seçim Yöntemlerinin Frekans Ve Yüzde Dağılımları.....	45
4.6.Tezlerde Veri Toplamada Başvurulan Çalışma Gruplarının Frekans Ve Yüzde Dağılımları.....	47
4.7.Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçlarının Frekans Ve Yüzdelik Dağılımları.....	49
4.8.Tezlerde Kullanılan Veri Analiz Tekniklerinin Frekans Ve Yüzdelik Dağılımları.....	50
5.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	53
5.1.Sonuçlar	53
5.2.Öneriler.....	67
5.2.1.Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	67
5.2.1 Araştırmacılara Yönelik Öneriler	68
KAYNAKÇA	70
ÖZ GEÇMİŞ	77

1.GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, sayıtları ve sınırlılıkları açıklanmış; konu ile ilgili bazı tanımlara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığı'nın 1997 yılında gerçekleştirdiği düzenlemeyle eğitim yönetimi programı lisans düzeyinde kapatılarak yüksek lisans düzeyinde çalışmalara devam edilmiş; bu nedenle YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde bölüm olarak aranmamaktadır. Anabilim dalı olarak bakıldığında "Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Eğitim Yönetimi ve Planlaması, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi, Eğitim Yönetimi ve Politikası" olmak üzere dört anabilim dalı çıkmaktadır (tez2.yok.gov.tr, 16.10.2015).

Fen Edebiyat Fakültesi öğrencilerine, öğretmenlik meslek bilgisi derslerini vermek amacıyla, 1989 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi'nde açılan eğitim bilimleri bölümü, öğretmen, yönetici ve uzman yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Eğitim bilimleri bölümü, YÖK'ün öğretmen yetiştirme konusunda gerçekleştirdiği yeni yapılanmanın sonucunda, 1998-1999 öğretim yılından itibaren lisansüstü programlara yönelmiştir.

Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi bünyesinde yer alan Eğitim Bilimleri Bölümü, "Eğitimin Felsefi, Sosyal ve Tarihi Temelleri Anabilim Dalı, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Anabilim Dalı, Öğretim Teknolojileri Anabilim Dalı" ve "Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı" olmak üzere yedi anabilim dalına ayrılmaktadır. "Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık" ve "Eğitim Programları ve Öğretim" anabilim dalları lisansüstü (yüksek lisans ve doktora) eğitimi vermektedir. "Eğitim Yönetimi" anabilim dalı ise yalnızca yüksek lisans eğitimi vermektedir.

Bilimsel araştırmalardaki sayısal artış, yapılan çalışmaların tümüne ulaşmayı zorlaştırmakta, zaman ve emek açısından maliyetli olmakla birlikte; araştırma

sonuçlarının, sistematik bir şekilde hazırlanmış geniş kapsamlı sentezleme çalışmalarına olan ilgiyi de artırmaktadır. Sürekli gelişme ve değişme ile dinamik bir yapıya sahip olan bilim, birikimli olarak ilerleyen bilgi sistemidir. Daha önce elde edilen bilimsel sonuçlara başka bir boyut kazandırılması, bilimin birikimli olma özelliğini kısaca özetleyebilir. Bu nedendir ki, sentezleme çalışmaları bilimsel süreçte önemli bir yere sahiptir. Bulguları sentezleme çalışmaları, ilgili bilim dalının mevcut durumunu ortaya koymakta, alanda çözüme kavuşmayı bekleyen sorunları ortaya çıkarmakta, alan araştırmacılarını yapacakları çalışmalarda tekrara düşmekten korumakta ve özgün çalışmalara zemin hazırlamakta, alan yazında birbiri ile çelişen sonuçlara açıklık getirmekte, ayrıca alanla ilgili politikalara da yön vermektedir.

Eğitim alanında da yapılan birçok farklı araştırma ve farklı sonuçlar olduğu düşünüldüğünde bulguların birbiri ile örtüşmesi halinde, sonuç olarak yüksek bir geçerlilikten söz edilebilir, eğer sonuçlar farklı ise bu durum alanda yeni bilgilere ulaşmayı sağlayabilir, ayrıca araştırılması gereken yeni konulara da işaret edebilir.

İstanbul ili Avrupa yakasında, Eğitim Yönetimi anabilim dalında yüksek lisans eğitimi veren iki devlet üniversitesinden biri olan Yıldız Teknik Üniversitesi'nde üretilen yüksek lisans tezlerinin değerlendirildiği bir çalışmaya rastlanmaması, söz konusu çalışmanın ortaya çıkışına zemin hazırlamıştır.

1.2. Amaç

Bu çalışmanın genel amacı; “Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi (EY) Anabilim Dalı'nda, anabilim dalının kuruluş tarihi olan 1999'dan 2015 yılına kadar geçen sürede yapılmış yüksek lisans tezlerinin tematik, metodolojik ve istatistiksel analiz durumları nedir?” sorusuna cevap aramaktır.

Bu genel amaç doğrultusunda, aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir:

1. Anabilim dalında yapılmış yüksek lisans tezlerinin yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Anabilim dalında yapılmış yüksek lisans tezleri tema açısından yıllara göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
3. Anabilim dalında yapılmış yüksek lisans tezleri araştırma modelleri/desenleri açısından nasıl bir dağılım göstermektedir?

4.Anabilim dalında yapılmış yüksek lisans tezlerinde hangi yöntemler kullanılmıştır?

5.Anabilim dalında yapılmış yüksek lisans tezleri örneklem seçimi açısından nasıl bir dağılım göstermektedir?

6.Anabilim dalında yapılmış yüksek lisans tezleri örneklem grupları açısından nasıl bir dağılım göstermektedir?

7.Anabilim dalında yapılmış yüksek lisans tezleri veri toplama araçları açısından nasıl bir dağılım göstermektedir?

8.Anabilim dalında yapılmış yüksek lisans tezlerinde hangi veri analiz teknikleri kullanılmıştır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Bilimsel araştırmalarda önem; yapılan çalışmada toplanan verilerin analizi ile “nasıl ve niçin” sorularının cevaplanmasıdır.

Araştırmanın önemi, bir tür araştırmacının kendi amacının ortaya konmasıdır. Araştırmanın amacı ile araştırmacının amacı ayrı şeylerdir; birincisi, toplanacak verileri; ikincisi, verilerin hangi amaçlarla toplandığını anlatır. Toplanan veriler, kendi başlarına herhangi bir sorunu çözemez. Sorunun çözümü, toplanan verilerin nasıl kullanılacağına bağlıdır. Araştırmacının toplanan verileri nasıl kullanacağını ifadesi ise, araştırmanın önemidir (Karasar, 2012, 71).

Bilimsel araştırmalar sonucu elde edilen bulgular bilimsel tartışmalar çerçevesinde alana sunulur ve alanla ilgili sorunların çözümüne yardımcı olur. Eğitim yönetimi alanında yapılan çalışmalardan; eğitsel sorunların çözüme kavuşmasında, eğitim hizmetlerinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesinde, ihtiyaç duyulan yeniliklerin ve gerekli düzenlemelerin yapılmasında, eğitim politikalarına yön vermede ve yenilikçi stratejiler oluşturmada yararlandığı bir gerçektir. Bu açıdan bakıldığında lisansüstü çalışmaların bir rapor halinde sunulduğu tezler büyük öneme sahiptir. Bilimsel bir çalışma alanında ortaya koyulan araştırmalar artıkça elde edilen bulguların sentezine olan ihtiyaç da görünür hale gelmiştir.

Yüksek lisans programları incelendiğinde, eğitim yönetimi yüksek lisans programının, İstanbul Avrupa yakasındaki devlet üniversitelerinden yalnızca İstanbul

Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi'nde olduğu görülmüştür. İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü web sayfasından 2014-2015 istatistik verileri incelendiğinde; İstanbul İli Örgün Eğitim İstatistikleri tablosunda okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretimde resmi ve özel örgün eğitim kurumlarında toplam 127.734 öğretmenin görev yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu kadar fazla sayıda öğretmenin görev yaptığı İstanbul ilinde, Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Yönetimi anabilim dalında yapılan lisansüstü çalışmalar söz konusu durumlar için ayrıca önemlidir.

Alanyazın incelendiğinde farklı üniversitelerde yapılan tezler ile ortaya koyulan çalışmalara rastlanmıştır ancak Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Yönetimi anabilim dalında yapılmış çalışmaların incelendiği bir araştırma bulunamamıştır. Bu nedenle yapılan çalışma ilk olma özelliği ile de önemlidir.

Yanı sıra, eğitim yönetimi alanında lisansüstü eğitim gören öğrencilerin ağırlıklı olarak eğitimciler olduğu düşünülürse; alan uzmanları tarafından, bilimsel çalışma olarak sunulan ve kabul gören tezlerin incelenmesi eğitim sisteminin farklı alanlarına mercek tutması, sorunların ortaya çıkarılması, çözüm yollarının önerilmesi ayrıca Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Yönetimi lisansüstü programının eğitim politikasına yön vermesi işlevi, yapılan çalışmanın başka bir önemli yönünü ortaya koymaktadır.

Sayılan nedenlerle bu çalışma ile Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Yönetimi anabilim dalında yapılmış tezlerin değerlendirmesi yapılarak, bundan sonra bu alanda çalışma yapacak araştırmacılara bu bilim dalının belirli bir ölçüde mevcut haritası çizilmiştir. Araştırmanın, en çok hangi konularda araştırma yapıldığı, araştırmalara hangi grupların dahil edildiği, yapılan araştırmalarda deneysel çalışmalar ya da kuram geliştirmeye temel olacak kavramsal çalışmaların olup olmadığı gibi birçok soruya cevap olması beklenmektedir.

Bilimsel eğitim verme ve bilgi üretme amacıyla kurulmuş lisansüstü programların ve bu programların çıktısı sayılan bilimsel ürünler olarak tezlerin genel eğilimlerini belirlemek, mevcut durumun ortaya koymasını sağlamak ve alanın gidişatını yordamak için en verimli yöntemin; alanyazında yazılan lisansüstü tezlerin incelenmesi olduğu söylenebilir. Eğitim yönetimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların her geçen gün artması nedeniyle, mevcut durumun analiz çalışması ilgililere farklı bakış açıları sunacaktır.

Böylece çalışma; eğitim yönetimi alanına ilgi duyan araştırmacıların alanın hâlihazırdaki durumu ve gidişatı ile ilgili sorgulamalarına zemin hazırlaması açısından önemlidir. Bunun yanı sıra alanda çalışılmaya ihtiyaç duyulan problemleri de ortaya çıkarması ve önceden yapılan çalışmaların tekrarından kaçınmalarına yardımcı olması hedeflenmektedir. Konu ve yöntem seçiminde farklı yollara yönelmek, özgün çalışmaların temel koşullarındandır.

1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma evreni, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Yönetimi anabilim dalının kuruluş tarihi olan 1998 yılı baz alınarak, 1998-2015 yılları arasında tamamlanmış olan 112 adet tez ile sınırlıdır.

1.5.Tanımlar

Doküman analizi: Araştırmanın amacına uygun olarak bilgilerin yer aldığı materyallerin analizi.

Tez: Üniversitelerin lisansüstü programlarına hazırlanan bilimsel araştırma raporu.

2.LİTERATÜR TARAMASI

Bilim, en geniş tanımı ile olayları anlama, nedenlerini bulma ve olayları tahmin ve kontrol etme ile ilgili sistematik ve objektif faaliyetleri içeren bilimsel uğraşla yapılır (Koçel, 2011, 17). Yaşanan, karşılaşılan problemin neden-sonuç ilişkilerini açıklamak ve ileride neler olabileceğini yordamaya çalışmak bilimsel çabanın amacı olduğu söylenebilir. Bu nedenle bilimsel faaliyetlerin merkezinde sorunu çözme ihtiyacı ve merak vardır.

Üniversite: Bünyesinde bulundurduğu programlarda, yüksek düzeyde eğitim-öğretim vererek ülkenin ihtiyaç duyduğu uluslararası niteliklere sahip insan gücü yetiştiren, uluslararası ölçütlerde araştırma-geliştirme ve inovasyon [yenile(n)me] yapabilen, bilim ve teknoloji üreten; ulusal ve uluslararası yayın organlarında yayım yapan ve toplumun sorunlarına bilgi ve danışmanlık desteği verebilen, fakülte, enstitü, bölüm ve benzeri birimlerden oluşan, kamu tüzelkişiliğine sahip; özerk, özgür, yetkin ve etkin bir yükseköğretim kurumudur (Günay, 2004, 7).

Üniversiteler bilginin üretildiği, paylaşıldığı, yorumlandığı, yenilikçi ve eleştirel yaklaşımların kazanıldığı kurumsal merkezlerdir. Lisansüstü programlarda hazırlanan tez çalışmaları o bilim dalının gelişimine katkı sağladığı gibi aynı zamanda o alanda çalışan bilim insanlarına da yol gösterici niteliktedir. Üretilen bilimsel bilgiler, ülkelerin o alandaki politikalarına yön vermesini sağladığı gibi gelişmişlik düzeyine de katkı sağlamaktadır. Bilimsel çalışmalar, bilgi üretmenin tek yoludur. Üniversitelerde yapılan bilimsel çalışmalar yoluyla üretilen bilimsel bilgiler, ülkelerin gelişmişlik düzeyini belirlemede bir kriterdir.

1981 yılında çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, mad.3-d) Üniversite: Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan; fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan bir yükseköğretim kurumudur; f) Enstitü: Üniversitelerde ve fakültelerde birden fazla benzer ve ilgili bilim dallarında lisans üstü, eğitim - öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama yapan bir yükseköğretim

kurumudur. (1) Yüksek Lisans: (Bilim uzmanlığı, yüksek mühendislik, yüksek mimarlık, master): Bir lisans öğretimine dayalı, eğitim - öğretim ve araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yükseköğretimdir.

Yüksek lisans, lisansüstü öğretimin ilk basamağı, üniversite öğretiminin ise üçüncü basamağıdır. Yüksek lisans, lisans öğretimine dayalı en az iki yarıyılık ya da orta öğretime dayalı en az on yarıyılık bir yükseköğretimdir. Yüksek lisans yapan bir kişi, kendi alanında eğitim uzmanı ya da yüksek mühendis gibi bilimsel unvan alır (Başaran, 2008, 128).

Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı, Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'ne göre MADDE 8- a) Yüksek lisans programı, tezli ve tezsiz olmak üzere iki şekilde yürütülebilir. MADDE 9- a) Tezli yüksek lisans programının amacı, öğrencinin bilimsel araştırma yaparak bilgilere erişme, bilgiyi değerlendirme ve yorumlama yeteneğini kazanmasını sağlamaktır.

Türkiye'de ilk üniversite, Darülfünun-i Osmani (Osmanlı Üniversitesi) adıyla 1870'te İstanbul'da açıldı. Cumhuriyetten sonra Darülfünun-i Osmani, İstanbul Darülfünun'u adıyla yeniden açıldı. 1933'te çıkarılan yasaya bağlı olarak İstanbul Üniversitesi adını aldı. 1950'li yıllardan başlayarak 1973'e kadar İstanbul, Ankara ve İstanbul Teknik Üniversitelerinin yanı sıra Karadeniz Teknik, Ortadoğu Teknik, Atatürk, Hacettepe, Boğaziçi Üniversiteleri kuruldu. 1970'li yıllarda Adana, Eskişehir, Malatya, Elazığ, Sivas, Samsun, Konya, Bursa illerinde üniversiteler açıldı. 1973'te 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu çıkarıldı, 1981'de bu kanun uygulamadan kaldırılarak 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu çıkarıldı. 1982'de üniversite sayısı 27'ye çıkarıldı. Üniversite eğitimine duyulan ihtiyaç nedeniyle üniversite sayısı da her geçen gün artmıştır (Şişman, 2011, 103).

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda saptanan yükseköğretimin amaçları, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, üniversitede öğrencilere kazandırılacak davranışların (eğitsel amaçlar) yanı sıra, yükseköğretimin planlanmasına, programlanmasına ve düzenlenmesine ilişkin ilkeleri de içermektedir (Başaran, 2008, 127).

Evrensel kurumlar olarak üniversiteler; felsefi tartışma ortamında akıl sürecini duygusal sürecin önüne alarak, kişilerin olayları görerek ve tartışarak farkına

varılabilirliğini sağlayan ortamlardır. Bu anlamda üniversite tanım olarak bir kaç şekilde ifade edilebilir; fakat en yaygın ifade ile kamu yararı için bilgi üreten, bilgiyi ileten ve yayan özerk bir öğretim ve araştırma kurumudur. Üniversitelerin sorunları evrensel boyutta olduğu için sınırlarının alanları dünyanın da sınırlarının ötesine taşınan yapıdadır. Bu ortamlarda her türlü düşünce otoriteye, tabulara ve kişilere bağlı olmaksızın tartışılmaktadır (Ortaş, 2004, 7).

Üniversiteler, ülkenin, toplumun ihtiyaç duyduğu ve sorun yaşadığı her konuda evrensel düzeyde sunulan bilgilere ulaşabilmeli, her alanda çalışmalar yapabilmeli, üretilen bilgiyi yaymak ve gereksinim duyduğu bilgilere ulaşmak için her türlü olanağa sahip olabilmelidir. Aydın (2010, 179), eğitimi, bir toplumun sahip olduğu insanı yeniden yaratarak geleceğini kontrol etme girişimi olarak tanımlamaktadır. Eğitim gelişmişlikteki en önemli faktördür, ancak eğitilmiş insanlar bir toplumun, bir ülkenin gelişimine katkıda bulunabilir. Ülkelerin gelişmişliğinin yetiştirdiği nitelikli insan gücüyle ölçülebildiği düşünülürse, üniversitelerin her şekilde donatılması önemlidir. Koçel (2011, 6)'e göre; son 15-20 yıl içinde, yaşamın hemen her alanında önemli değişimler, dönüşümler yaşanmıştır. 21. yüzyılda bilinen ve alışılan, hatta beklenenden çok daha farklı özellikler taşıyan bir ortama girilmiştir. Küreselleşmenin yaygınlaşması, iletişim ve bilgi işleme teknolojilerindeki gelişmeler, genel olarak çalışanların eğitim ve beklentilerinin artması, insan haklarının hemen her şeyin önüne geçmesi gibi temel gelişmeler toplumları “sanayi toplumu” aşamasından, “bilgi toplumu” aşamasına getirmiştir. Buradan hareketle söylenebilir ki; üniversiteler, evrenseldir ancak bu dönüşüm ile buldukları ülke, bölge ile sürekli etkileşim halinde kalarak, gelişimi ve dönüşümü sağlarlar.

Üniversite bilgi için inşa edilen bir kurumdur. Üniversite bilimsel faaliyetinde, esas itibariyle, uygulamaya, yarara yönelik bir amaç söz konusu olmaksızın doğru bilgi (hakikat) peşindedir. Üniversite; (a) bilgiyi üretir, (b) öğretir, (c) sunar ve (d) yayar. Bu dört fonksiyon, üniversitenin varoluş sebebi, misyonudur (M). Bilgi üretme işlevini araştırma-geliştirme (AR-GE) faaliyetiyle, öğretme işlevini eğitim-öğretim faaliyetiyle, sunma işlevini topluma danışmanlık yapma ve yayma işlevini yayın yapmak suretiyle yerine getirir (Günay, 2004, 4). Üniversite; yukarıda dile getirilen işlevlerinin (fonksiyonlarının) tümünü birlikte, eş zamanlı olarak yerine getirip sürdürebildiğinde, kendini tanımlayan özneliklere kavuşmuş sayılabilir. Anılan işlevlerden bir kısmını yapabilen fakat diğerlerini yerine getiremeyen bir kurum,

adeta kimi uzuvları noksan bir vücut gibidir, adı üniversite olsa da hakikatte üniversite kavramıyla örtüşmez. Bu açıdan bakıldığında, üniversitenin bütüncül ve çok yönlü niteliği ile bağdaşmaz. Araştırma-geliştirme, eğitim-öğretim, yayım ve danışmanlık çalışmaları birlikte var olabilen birbirini destekleyip geliştiren etkinliklerdir (Günay, 2004, 6).

Üniversitelerin bilgi üretme yeterliği, o ülkenin gelişmişlik düzeyini belirleyen önemli kriterlerden biridir. Başaran (2008, 129), üniversitelerin sorumluluğunun dünyadaki bilimsel gelişmeleri izlemek, var olan sorunlar üzerinde araştırma yapabilmek, daha önce yapılmış çalışmaları özgürce eleştirmek ve değerlendirmek; ülkenin bilimsel, teknik, ekonomik, sosyal, kültürel ve benzeri alanlarda ilerlemesi için bilgi üretmek olduğunu belirtmektedir.

Bilgi üretiminin temelinde bilimsel metodun kullanılması vardır. Bilimsel metodun kullanılması ile üretilen güven derecesi yüksek ve diğer bilim insanları tarafından da “bilgi” olarak kabul edilen sonuçlar mevcut bilgi birikimine bir ilaveyi ifade eder. Bu nedenle, bilimsel çalışma yapanların bu mevcut bilgi birikimini, bu birikime yapılan ilaveleri bunların özelliklerini bilmeleri “bilimsel literatüre hakim olma” olarak adlandırılır (Koçel, 2011, 19).

Bilim, gerçeğin bir kısmıyla kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bu sürecin sonunda elde edilen dirik bilgiler bütünü olarak tanımlanabilir. İşlemsel süreçler “problemin farkına varıp sınırlama, denenceler kurma, denenceleri test etme, test sonuçlarına göre denenceleri kabul, ret etme ya da onarma” olarak aşamalık gösterir. Birinci olmadan ikinci, ilk ikisi olmadan üçüncü ve üçü olmadan dördüncü basamağa geçilmez. Her basamakta yapılacaklar bir sonraki işlemdekileri de etkileyebilir (Sönmez, 1999, 13-14).

Koçel (2011, 18), bilimsel düşüncenin temelinde eleştirel bir yaklaşım olduğunu, bir olayın bilimsel açıklaması için bir dizi gözlem yapılarak herkesin anlayıp tekrar edebileceği bir yolun; özetle bilimsel faaliyetlerin temeli olan bilimsel metodun izlenmesi gerektiğini belirtmektedir. Bilgiye ancak bilimsel metotla ulaşılır; metodun hatalı olması halinde elde edilen sonuçlar bilgi olarak kabul edilemez. Olayları açıklarken bilimsel yöntemin kullanılması, bilimsel yaklaşım olarak ifade edilebilir. Bilimsel yaklaşım; bilimsel metot yani izlenecek yöntem olarak değerlendirildiğinde yöntem yanlışsa sonuçta elde edilen bulgular hatalı, yanlış ve geçersiz olacaktır.

Güvenilir bilginin kaynağı, olayın açıklanmasında bilimsel yaklaşımın kullanılmasına bağlıdır.

Eğitim (Osm.: terbiye/Fr.-İng: education, pedagogie): Kişinin zihnî, bedenî, duygusal, toplumsal yeteneklerinin, davranışlarının en uygun şekilde ya da istenilen bir doğrultuda geliştirilmesi, ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar, bilgiler kazandırılması yolundaki çalışmaların tümüdür. Eğitim, hayat boyu sürer; plânlı ya da tesadüfî olabilir. Okul, okuma-yazma, ders araç gereçleri ile ve bunların dışında aile veya bir çevre içinde, kişisel yetişme vs. yollarıyla yapılan öğretme, öğrenme, bilgi aktarma, beceri kazandırma çalışmalarının tümünü kapsayan bu çabalara yaygın eğitim de denmektedir. Kısaca, eğitim, öğretimi de içine alan çok geniş bir terimdir (Akyüz, 2014, 2).

Eğitim bir toplumun sahip olduğu insanı yeniden yaratarak geleceğini kontrol etme girişimi olarak tanımlanabilir. Eğitim tüm kurumların sorumluluklarının eğitimsel boyutunu paylaşmaktadır. Tüm toplumsal kurumlara canlılık veren insanı etkileyerek bu sorumluluğunu yerine getirir (Aydın, 2010, 179). Ortak bir tanım olarak, eğitimi, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci olarak tanımlayabiliriz (Ertürk, 1988, 13).

Türkiye’de eğitim hizmetlerini düzenleyen ve eğitime konu olan diğer tüm düzenlemelerin hukuksal dayanağını 1982 yılında yürürlüğe girmiş olan Türkiye Cumhuriyeti Anayasası oluşturmaktadır. Anayasanın 42. Maddesi eğitimin, devletin gözetim ve denetimi altında yapılacağını ve kapsamının kanunla belirleneceğini öngörmüştür (Özdemir, 2009b, 283).

Yönetim kavramının üzerinde görüş birliğine varılan tanımı “yönetim, başkaları vasıtasıyla iş görmektir” şeklindeki tanımlama olmuştur. Böylece, yönetimin, ancak birden fazla kişinin varlığı ile ortaya çıkan ve bu yönü ile ekonomik faaliyetten ayrılan bir grup faaliyeti (sosyal faaliyet) olduğu, genel kabul görmüş bulunmaktadır. Çoğu kez “başkaları vasıtası” ifadesi yerine “başkaları ile” de kullanılmaktadır (Koçel, 2011, 59).

Eğitim yönetimi ise eğitsel amacın başarılmasına dönük insan ve madde kaynaklarının işe koşulması olarak tanımlanabilir. Eğitim yönetimi, tarihsel kimi nedenlerle kamusal yönü ağır basan bir yönetim pratiği olarak gelişme göstermiştir

(Özdemir, 2009a, 31). Eğitim yönetimi bir yönü ile kamusal bir hizmet alanı, bir yönü ile bu hizmet alanını kendisine inceleme nesnesi yapmış bir bilim dalıdır (Özdemir, 2009a, 39). Eğitimin amacının niteliği, eğitim ile diğer toplumsal kurumlar arasında içten ve sürekli bir dayanışma ve işbirliğini öngörmektedir. Bu bir işlevsel zorunluluktur ve eğitim yönetimine özgünlük kazandırmaktadır (Aydın, 2010, 180).

Eğitim Yönetimi ve Denetimi bilim dalı eğitim örgütlerini saptanan amaçlara ulaştırmak üzere insan ve madde kaynaklarını sağlayarak ve etkili biçimde kullanarak belirlenen politikaları ve alınan kararları uygulama alanı olarak tanımlanmaktadır (Üstüner ve Cömert, 2008, 498).

Eğitim yönetimi, yönetim biliminin eğitim süreçlerine uygulanması olarak özetlenebilir. Eğitim yönetimini, diğer yönetim alanlarından ayıran nokta insanı merkeze almasıdır. Eğitim yönetiminin odağı insan olduğundan tüm eğitim politikalarını, eğitim süreçlerini, eğitim materyallerini ve eğitim kurumlarını amacına uygun bir şekilde yeniden inşa eder. Eğitime ilişkin tüm amaçların yönetim süreçlerince işlevsel hale getirilmesi şeklinde düşünülebilir.

Eğitim yönetimi, araştırma ve uygulamanın bir arada olduğu bir çalışma alanıdır. Araştırma alanı olarak, örgütsel yapı, liderlik, eğitim örgütlerinde karar alma gibi çok çeşitli konuları sorgulamaktadır. Bir uygulama alanı olarak ise, örgün ve yaygın eğitim kurumlarındaki eğitim yöneticileri için kaynak oluşturmaktadır (Aydın ve Uysal, 2014, 179).

Eğitim bilimleri ailesi içerisinde yer alan eğitim yönetiminin bilimsel bir inceleme haline gelmesinde, yirminci yüzyılda meydana gelen iktisadi, politik ve toplumsal parametreler önemli bir rol oynamıştır. Hızlı sanayileşme ve buna bağlı hızlı kentleşme eğilimi, eğitim kurumlarının sayısında artışa yol açmıştır. Bu gelişmenin bir doğurgusu olarak eğitim kurumlarının planlı ve örgütlü bir yapıda yönetilmesi ihtiyacı belirginleşmiştir. Böylece devletler artan oranda eğitime müdahale etmeye başlamış ve bu eğilimin bir sonucu olarak eğitim, yirminci yüzyılın basından itibaren giderek kamusal bir hizmet alanına dönüşmüştür. Eğitimin kamusallaşması süreci ise eğitim yönetiminde merkeziyetçi ve bürokratik yaklaşımların hakim bir anlayışa dönüşmesine yol açmıştır. Eğitim yönetimi alanında uzun yıllar boyunca Weberyan-rasyonel yaklaşım etkili olmuştur. Bu gelişmeler sonucunda eğitim yönetimi alanı

kamu yönetimi bilim dalının bir alt alanı olarak ele alınmaya ve incelenmeye başlamıştır (Özdemir, 2009a, 30).

Liberal anlayışla birlikte kamu örgütlerinin yönetimine, işletme temelli yaklaşımlar egemen olmaya başlamıştır. Bu paradigma değişimi 1980'li yıllarla birlikte eğitim yönetimi alanını da etkisi altına almaya başlamıştır (Özdemir, 2009a, 30).

Eğitimin dışında geliştirilen, yönetime bilimsel yaklaşımlar 1913 yılında Bobbit tarafından okul yönetimine ve denetimine uygulanmaya başlamış, 1950 yıllarında Sears tarafından daha kapsamlı olarak ele alınmıştır. Bu iki eğitimci kamu kuruluşlarında ve işletmelerde yapılan araştırmaların sonuçlarını ve geliştirilen ilkeleri eğitim kurumlarına aktaran, uygulayan yönetim bilimci olarak literatürde yer almaktadırlar (Aydın, 2010, 123).

Özellikle teknolojik gelişmeler küreselleşme olgusunun önemli ayaklarından biridir. Hem ulusal hem uluslararası düzeyde üretilen bilgi sınırsızca ve hızlı bir şekilde paylaşılmaktadır. Eğitim kavramı ve eğitim kurumları bu durumdan dolaysız olarak etkilenmektedir. Bilgi toplumunun oluşması, bir yandan eğitimi ve eğitim kurumlarını dönüşüme zorlarken bir yandan da eğitim faaliyetlerindeki son gelişmelerin yakından takip edilmesi, uygulanması ve mevcut bilgilerin yeni bilgilerle güncellenmesi fırsatını da yaratmaktadır. Güncel, dolayısıyla kaçınılmaz ve sürekli bir değişim ve dönüşüm içinde olan bilgi; toplumun tüm alanlarında olduğu gibi eğitim alanında da gözle görülür hale gelmektedir. Toplumlar yeni gelişmelere ayak uydurarak eğitim sistemlerinde değişiklikler yapmaya yönelmişlerdir. Bu değişiklikler içinde; eğitim politikaları, eğitim-öğretim süreçleri, eğitim-öğretimde yararlanılacak materyaller, öğretmenlerin meslek bilgileri ve eğitim yönetimi anlayışı sayılabilir.

Sosyalleşme, ekonomik yapının ve iş hayatının ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştirme ve yeniçağın zorunlu getirisi olan değişime ayak uydurabilme, eğitimin işlevleri arasında sayılabilirler. Kendini geliştiren, hangi bilgiyi nasıl öğreneceğini bilen, ihtiyaç duyduğu bilgiye ulaşabilen, analiz ve sentez ile karşılaştığı durumlarda çözüm odaklı olan, bilgisini yeni koşullara uyum sağlamada kullanabilen, özetle yeniçağın gerektirdiği insanı yetiştirmek için eğitim süreçleri önem arz etmektedir. Bu durum eğitimin sosyal amacıdır çünkü eğitim sosyal bir kurumdur ve diğer kurumları ile etkileşim halindedir.

Bir uzmanlık alanı olan eğitim yönetimi, amaç ve işlev açısından iş ve kamu yönetiminden ayrılır, farklılıklar gösterir. Eğitim yönetimini diğer kurumların yönetiminden farklı kılan eğitimin kendine özgünlüğüdür. Eğitim yönetimini özgün yapan, toplumsal bir kurum olan eğitimin özgünlüğüdür (Aydın, 2010, 179).

Eğitim kurumları açık sistemlerdir. Okullar; sınıf içinde öğrencilerle ya da okul içinde öğretmenler ve yöneticilerle olduğu kadar; kendi çevresiyle de sürekli etkileşim halinde olan dinamik yapılar olduklarından, eğitim kurumları adeta bir sosyal laboratuvar gibi düşünülebilir. Bu nedenle, farklı alanların farklı bilim üretme yöntemleri olduğu gibi, eğitim yönetimi alanının da farklı araştırma ve bilimsel bilgi üretme yöntemleri olmalıdır.

Bilgi üretimi, özgür düşünebilmeye, sorgulayabilmeye ve yöntemi belirlenmiş, sonuçları yanlışlanabilmeye açık araştırmalar yapabilmeye bağlıdır. Özgür tartışmaya, akılcı ve yapıcı eleştirilere kapalı bir kültürel ortamda bilimsel çalışma ve araştırmalara imkân yoktur. Bilimsel yol amaca, dünyaya ilişkin varsayım veya beklentilerimizi sürekli test etme, eleştirel yaklaşma ve düzeltme yolu ile ulaşmaya çalışır. Bunun da bir eğitim, toplumsal anlayış, kültür ve davranış konusu olduğu açıktır (Koçel, 2011, 20).

Üniversitede araştırmaya ilk ciddi adım da yüksek lisans ve doktora tezleriyle atılır. Araştırma yapabilmek için kişinin yalnız kendi alanında değil, araştırma yöntemleri konusunda bilgi ve beceriye, ayrıca bilimsel tutum ve davranışa sahip olması gerekir (Işıksoluğu, 1994, 57).

Bilimsel araştırmalarda son aşama çalışmada elde edilen bulguların yayınlanmasıdır. Yayınlanan çalışma diğer araştırmacılara iletilmiş olur. Bu da araştırmanın başkaları tarafından yorumlanması, kullanılması, araştırmayı bir sonraki aşamaya geçirecek çalışmalarını başlatmaları ve kontrol etmeleri anlamına geldiğinden dolayı yapılan yayınların niteliği önem arz eder. Bilimin ve ülkenin gelişimine katkıda bulunma ancak nitelikli bilimsel çalışmalarla mümkün olabilir.

Bilimsel araştırmalarda giriş, problem cümlesi, sayıltı, tanımlama ve sınırlamalarda yapılan yanlışlar; yöntem, örneklem, denekleri belirleme, verileri toplamada pek çok tutarsızlığın doğmasına neden olmaktadır. Bunlar veri toplama araçlarını ve kullanılacak istatistik teknikleri de etkilemektedir. Tezlerde genellikle ölçme

araçlarının geçerliği ve güvenilirliği saptanmamış ve bunlar bilimsel ilkelere uygun hazırlanmamıştır. Ayrıca böyle lçme araçlarıyla toplanan veriler üzerinde yanlış istatistik teknikler kullanılmıştır. Bu bağlamda çoğu kez yorumlar yetersiz; öneriler tutarsız olmuştur. Bu sorunları zmek için her bölüm bir tez n inceleme kurulu ve bilimsel araştırma merkezi oluşturmalı, buradan geçmeyen tezleri savunmaya almamalıdır (Sönmez, 1999, 13).

Master tezleri genellikle niceliksel ve betimsel olmalı, niversitenin bulunduğu bölgeyle ilgili nicel ve nitel verileri toplayıp bilgi bankasına koymalıdır. Doktora alışmaları ise nitel ve deneysel olmalı, genel ve özel sorunlara yeni çözümler üretmelidir. Her anabilim dalı, bölüm, fakülte, enstitü ve niversitenin bir bilgi bankası olmalı, tüm araştırma, inceleme, bildiriler, makaleler vb. bu bankaya konmalıdır (Sönmez, 1999, 27).

Üniversitelerde lisansüstü düzeyde tez şeklinde yapılan bilimsel çalışmalarda araştırmacılar, çalıştıkları alanla ilgili çeşitli kaynaklardan bilgi toplar, bu bilgileri yorumlar ve sonuçlandırır. Bilimsel yayınlar, bilim dünyasının önemli iletişim araçlarıdır. Bilim insanları bilimsel çalışmalarından elde ettikleri bulguları, ulaştıkları sonuçları, meslektaşlarıyla ilk olarak bilimsel/akademik dergiler aracılığıyla paylaşırlar ve ürettikleri bilgiyi bu yolla yayarlar. Bilimsel yayınlarda yayımlanan çalışmalara ilişkin eleştiriler ve katkılar da yine bu ortamlarda yapılır (Benligiray, 2009, 169). Bu nedenle üniversitelerde hazırlanan tezler büyük öneme sahiptir. stner ve Cömert (2008, 499), araştırmacıların çalıştıkları bilim dalında zaman zaman öz değerlendirme yapmalarının, ilgili bilim dalının amaçları doğrultusunda bir işleyişe sahip olmasına katkı sağlayacağını belirtmektedir.

Lisansüstü düzeyde yapılan bilimsel çalışmalar; bilime katkı sağlamanın yanı sıra, yeni bir problem alanında zmcl yöntemler sağlaması açısından da önemli iken bununla birlikte; teknolojik ilerlemenin hızlandığı günümüzde üniversitelerin bilim üretme görevinin artması, çağın gerekleri açısından ülkenin kalkınması, niversite mezunlarının artması nedeniyle birçok sektörde lisansüstü çalışmalar yapan kişilerin tercih edilmesi ve artan nüfusa bağlı olarak açılan üniversitelerdeki ğretim yesi ihtiyaını karşılaması açısından önemlidir.

Kalkınma sürecinde en önemli görev yüksek nitelikli insan gücüne düşmektedir. Gereksinim duyulan bu insan gücünün yetiştirilmesinde nitelikli bir lisansüstü

eğitim, özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ũlkeler açısından yaşamsal bir önem taşımaktadır. Bu nedenle lisansũstũ eğitime gereken önemin verilmesi ve bu alandaki sorunların zũmlenmesi gerekmektedir (Sevinç, 2001, 125).

Ūniversitenin anlamı bilgi ile iliřkisinde ortaya çıkar. Ūniversite, bilgi için var olan bir kurumdur. Burada bilgi terimi, bilimi de kaplamı içine alan sistematize edilmiř bilgi anlamında geniř bir kavramdır. Bilgi, bařta bilimsel bilgi [*Doęa Bilimleri + Kũltũr Bilimleri*] olmak ũzere, felsefi bilgi, sanatsal bilgi ve disipline edilmiř diđer bilgi tũrlerinin tũmũnũ kapsayan kavrama iřaret etmektedir (Gũnay, 2004, 4). Tarihi geliřim sũreci içerisinde mezun ettięi öđrencilerine bir meslek ve statũ kazandırma fonksiyonuyla ön plana çıkar gibi grũnse de, ũniversitelerin en temel iřlevleri bilimsel arařtırma faaliyetleri olarak deęerlendirilebilir (Karadaę, 2009, 13).

Toplumların gelişmişlik seviyeleri elde ettikleri bilimsel başarılar lsũndedir. Bilimsel çalışmalardan elde edilen sonuçlar gũnlũk yaşamla bũtũnleřtirilir. Bu nedenle de yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen bilgilerin “bilimsel” olması önem arz etmektedir. Bir bilim dalında sunulan bilimsel bilgiler alana katkı sunarlar ve alan araştırmalarını oluştururlar ve söz konusu dalın ayrıntılı bir şekilde incelenmesini de sağlarlar. Alan araştırmaları bir bilim dalında zaman içerisinde sũregelen değişimi gözler nũne sererek, kesitsel çalışmalar yapma fırsatı sunarlar. Bu bilgiler alan araştırmacılarına ışık tutarken, araştırmaların niteliği ile ilgili de bilgiler sunarlar.

Bilimsel çalışmalara gerekli önemin verilmesi, ũlkenin gelişmişlik dũzeyine olumlu yönde katkı sağlamakta ve gelecekte oluşturulacak politikalara yön vermektedir. Bunun için öncelikle mevcut koşulların iyi analiz edilmesi, gelecekte karşılaşılabilecek olası problemlerin bugũnden saptanması ve gerekli politikaların geliştirilmesi oldukça önemlidir (Al, 2008, 4).

Kũreselleřme; bilgi işlem, iletişim ve teknoloji ile gelen bũyũk değişimle bağlantılıdır. Sosyo-ekonomik ve kũltũrel gelişmeler bu değişim ve dnũřũme zemin hazırlamaktadır. Sınırların ortadan kalktığı kũreselleřme çağında bilginin önemli bir gũ haline gelmesi; “doğru-gũvenilir bilgi” kavramını da ortaya çıkartmıştır. Kũreselleřme, özellikle bilgiye ulaşma da sınırsız imkanlar yaratmaktadır. Bilgiyi ũreten ũniversitelerin de kũreselleřmeden etkilenmemesi dũřũnũlemez. Bu durumda

bilgi üretim merkezleri olan üniversitelerin bilimsel bilgiyi üretmede çağın gereklerine ayak uyduracak değişimi sağlamaları gerekmektedir.

Küreselleşme olgusunda değişim ve dönüşüm süreçleri süreklilik arz etmektedir ve tüm kurumları etkilediği gibi üniversiteleri de etkilemektedir. Toplumun bilgi toplumuna dönüşmesiyle birlikte eğitim süreçleri de insan odaklı hale gelmiştir. Hayat boyu öğrenme, e-öğrenme, uzaktan eğitim vb. süreçler eğitime dahil olmuştur.

Üniversitelerde girdi olarak kabul edebileceğimiz öğrenciler de bu hızlı değişimden etkilenmiştir. Bilgiye hızlı ulaşabilmesi, başkalarıyla iletişimde sınırların kalkması nedenleriyle farklı kültürlerden haberdar olması; öğrenmeyi öğrenen, eğitim-öğretim faaliyetlerini ve süreçlerini sorgulayan ve talep eden, aktif bir öğrenci modelini ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla üniversitelerin de öğrenmeyi sorgulama, ülkedeki üreticilerle işbirliği halinde olma, girişimci olma, disiplinler arası işbirliği halinde bilgi üretme gibi anlayış değişikliğine gitmesi kaçınılmazdır.

Üçüncü bin yılın veya yirmi birinci yüzyılın başında, tüm dünyada, daha verimli işleyen bir bilim ve teknoloji sistemi, bilim ve teknolojiyi üreten ve yöneten bir üniversite inşası için olağanüstü bir tartışma ve çaba yaşanmaktadır. Ülkeler, çağın gerektirdiği en üstün nitelikli insan gücü yetiştirme, bilim ve teknoloji üretme yarışı içindedirler. Türkiye ve üniversitesi bu çabadan uzak duramaz. Günümüzün önde giden ülkeleri, bilgiye sahip olan ve kullanan bilgi toplumu (*information society*) aşamasından sonra, şimdi bilgi ve teknolojiyi üreten ve yöneten *bilgi-tabanlı toplum* (*knowledge-based society*) aşamasından söz etmektedirler. Günümüzde de teknoloji, küreselleşme ve rekabet dinamiklerinin etkisiyle, üniversite, yepyeni bir dönüşüm yaşamaktadır (Günay, 2004, 15).

Balcı (2008)'ya göre; eğitim yönetimine çağdaş değişme ve gelişmeler, okula ve öğrenciye ilişkin metaforlar, eğitim ve yönetimdeki bilimsel gelişmeler yön verir. Küreselleşme, yeni kamu yönetimi anlayışı, yerinden yönetim uygulamaları, bilişim ve iletişim teknolojisindeki gelişmeler eğitimi ve eğitim yönetimini etkileyen temel değişkenlerdir ve eğitim yönetimini de doğrudan etkiler. Yapılması gereken bu kavramların ülkemiz koşullarına uyarlanarak uygulamaya konulmasıdır.

Gelişmiş toplumlarda nitelikli insan gücü önemli bir yere sahiptir. İnsan gücünün nitelikli hale gelmesi eğitim ile gerçekleştirilebilir. Değişimin süreklilik arz ettiği

gerçeğinden yola çıkılarak, eğitim biliminde de sürekli bir değişim kaçınılmaz ve gereklidir. Yeni yüzyılın getirisi olan hızlı dönüşüm, toplumun ve günlük yaşamın beklentilerini de çeşitlendirmiştir. Doğal olarak eğitimden beklentiler artmıştır. Söz konusu değişiklikler eğitimbilimlerinin önemini ortaya koymaktadır. Bu noktada eğitim bilimlerindeki çalışmaların sürekli olarak değerlendirilmesi, yapılan çalışmaların niteliğini, etkinliğini ve işlevini ortaya çıkarması açısından önemlidir. Tüm bilim alanlarında olduğu gibi eğitimbilimlerinde de bilginin sürekli güncellenmesi gereklidir.

Yapılan araştırmaların değerlendirilmesi; alana ilişkin mevcut durumun ortaya konulması, ileriye dönük öngörülerde bulunulması ve gelecekte yapılacak çalışmalar ve uygulamalara yön göstermesi açısından oldukça önemlidir. Bilimsel gelişmeye katkı sağlamak amacıyla üretilen bilimsel bilgi ile bilgiyi ortaya koyma şeklinin geçmişi ve bugününün karşılaştırılması; mevcut durumun ortaya konması ve geleceğe dair bilimsel yöntemler oluşturmaya katkı sağladığı gibi, yapılan çalışmaların uluslararası düzeyde hangi konumda olduğunu da yansıtır.

Bir araştırmada izlenen yöntemin, kullanılan araştırma ve örnekleme tekniklerinin kuramdan uygulamaya geçirildiği ilk akademik basamak yüksek lisans tezleridir. Bu geçişin başarı oranının ortaya konması, varsa başarısızlığın sebeplerinin ortaya konması, nitelikli araştırmacıların yetiştirilmesi ve bilimsel araştırmaların kalitesinin artmasına olanak sağlayabilir. Söz konusu eksikliklerin tespiti ve olası çözüm yollarının üretilmesi, mevcut yüksek lisans tezlerinin derinlemesine ve yapıcı bir bakışla incelenmesiyle mümkün olabilir (Delice, 2010, 1972).

Üniversitelerde lisansüstü programlar ve tez çalışmalarının içerik ve nitelik açısından irdelenmesi ve bu yolla bilimsel gelişmeye ne ölçüde katkı yaptığının sorgulanması, mevcut durumu aydınlatmanın yanı sıra gelecekte izlenecek araştırma politikalarına da yön verebilecektir (Aydın ve Uysal, 2011, 179).

Bilimsel araştırmanın gayesi yayındır. Bilimsel bir deney, sonuçları ne kadar göz kamaştırıcı olursa olsun, bu sonuçlar yayımlanıncaya kadar tamamlanmış değildir. Aslında, bilim felsefesinin kilit taşı, özgün araştırmanın yayımlanması gerektiği temel varsayımdır. Yeni bilgiler, sadece bu şekilde gerçeklik kazanır ve mevcut veri tabanına eklenerek bilimsel bilgi adını alır. Anahtar kelime, yeniden üretilebilirliktir. Bilimsel yazımı tekil yapan işte budur (Day, 1996, XV).

Bilimsel bilginin üretilebilmesi için; problem, amaç, yöntem, bulgular ve sonuç ile ilgili araştırmanın tüm işleyişinin açıkça ifade edildiği yazılı belgelerin olması gerekir. Tezler araştırmacının, bilimsel araştırma yapabildiğinin ve bunu yazılı bir doküman haline getirebildiğinin belgesidir. Üretilen her bilgi, bilimsel olma niteliklerini taşıyor olabilir. Bilginin bilimsel olabilmesi için, bilimsel araştırma yöntemlerine uygun bir süreç izlenmesi gerekir. Belli bir alana ilişkin tüm literatürü incelemenin mümkün olmadığı göz önüne alınırsa; sentezleme çalışmaları ilgili alanda üretilen çalışmaların nicelik ve nitelikleri ile ilgili önemli bilgiler sunar.

İnsanlar binlerce yıldır iletişim kurabilmişlerdir. Fakat bugün bildiğimiz şekliyle bilimsel iletişim nispeten yenidir. İlk dergiler sadece 300 yıl önce yayımlanmış ve bilimsel makalenin IMRAD (Introduction-Giriş, Methods-Yöntemler, Results-Sonuçlar and Discussion-Tartışma) düzenlemesi son 100 yıl içinde gelişmiştir (Day, 1996, 3). İlk bilimsel dergiler 1655'te, tesadüfen aynı zamanda iki değişik derginin - Journal des Scavans/Fransa ve Philosophical Transactions of the Royal Society of London/İngiltere- yayına başlamasıyla ortaya çıktı. O zamandan beri dergiler, bilimde en önemli iletişim ortamı olarak hizmet vermektedir. Halen, bütün dünyada yaklaşık 70.000 bilimsel ve teknik dergi yayımlanmaktadır (Day, 1996, 4). Bilimsel makale, özgün araştırma sonuçlarını tanımlayan, yazılmış ve basılmış rapordur (Day, 1996, 7).

Bilimsel metotla bilgi üretme ve bilgi birikimine katkı yapmanın bir diğer boyutu "bilimsel eleştiri"dir. Bu nedenle bilimsel çalışmalar, bilimsel kongrelerde, toplantılarda diğer bilim insanlarının görüş ve değerlendirmesine sunulur, bilimsel dergilerde yayımlanır; böylece ulaşılan sonuçlara yapılacak eleştiriler değerlendirilir ve ulaşılan sonuçların güvenilirliği artırılır. Esasında bir bulgu veya ulaşılan bir sonuç, bir iddia, ancak diğer bilim insanları tarafından da doğru kabul edildiği zaman "bilgi" düzeyine gelir (Koçel, 2011, 19).

1900'den 1930'a kadar; Max Weber'in Avrupa'daki bürokrasi üzerindeki sofistike çalışması, Birleşik devletlerdeki Frederick Taylor'ın bilimsel yönetimi, ve okul alanında ise Raymond Callahan'ın okul verimliliği analizi, klasik organizasyonel düşünceye anlam vermiştir. 1930-1950 arası, insan ilişkileri çağı, organizasyonel yaşamdaki insan unsuru üzerine tekrar odaklanırken bu çağın endişesi işçilerin refahından çok onları manipüle etmek için taktik ve stratejiler belirlemektir. 1950'nin

başlangıcında organizasyonel yönetim bilimi inşa etmek için bilimsel araştırmanın gücü hakkında genel bir iyimserlik hakim iken, organizasyonlar üzerine yapılan 20 yıllık araştırmadan sonra; genelde yönetim alanı; özelde ise eğitim yönetimi, kendisini; organizasyon teorisi inşa etme denemesinin bilimsel temellerini sorgularken bulmuştur (Hoy, 1994, 182).

Türkiye’de yönetim işlerinin bir uzmanlık alanı, yönetimin de bir meslek olduğu görüşü yaygın değildir. Bu görüş yalnızca eğitim alanında değil, güvenlik, maliye, sağlık, savunma gibi öteki kamu alanlarında da böyledir (Başaran, 2008, 193).

Türkiye’de eğitim sisteminde eğitim yöneticisi ve denetçisi yetiştirme çabaları cumhuriyet dönemine kadar dayanmakla birlikte eğitim yöneticiliği ve okul müdürlüğü henüz uzmanlaşma sürecindedir. Cumhuriyetin kuruluşundan sonra açılan Gazi Terbiye Enstitüsü’nde (Gazi Eğitim Enstitüsü) açılan pedagoji bölümünde eğitim yöneticisi ve müfettiş yetiştirme çalışmaları bir süre devam etmiş ise de eğitim yöneticilerinin seçilip atanmasına ilişkin yönetmeliğin hazırlanması ancak 1990’lı yıllarda gerçekleşmiştir (Şimşek, 2011,123).

1946’da Üçüncü Milli Eğitim Şûrası’nda eğitim yönetiminin işlevleri enine boyuna tartışıldı ve bir meslek olarak kabul edilmesi istendi; eğitim yönetmenlerinin yetiştirilmesi için iki yıllık yükseköğrenim verecek bir Yönetim Enstitüsü ve Akademisi kurulması önerildi. Bu Şûra’da eğitim yönetmeni yetiştirmenin bir de modeli önerildi: Başarılı öğretmenlerden seçilecek kişiler, iki yıl yönetim öğreniminden sonra üç yıl sürecek bir yönetim deneyiminden geçecekler, başarılı olduklarında okullara yönetmen olarak atanacaklardı (Başaran, 2008, 193).

Türkiye’de eğitim yöneticiliği konusu, çeşitli şûralara konu olmuş, ilk defa en kapsamlı olarak Ondördüncü Milli Eğitim Şûrasında (1993) bu konuda bazı kararlar alınmıştır. Türkiye’de 1953 yılında Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü’nün kurulmasıyla bu kurum bünyesinde, 1979-1980 öğretim yılından itibaren “eğitim yönetimi uzmanlık programları” açılmıştır. 1962’de Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi (MEHTAP) raporunda eğitim yöneticiliğinin özel bir uzmanlık işi olması gerektiği, bu alanda yöneticiler yetiştirmek üzere üniversitelerde bölümler açılması önerilmiştir (Şimşek, 2011,123).

1965'te Ankara Üniversitesi'ne bağlı olarak Eğitim Bilimleri Fakültesi kurulmuş ve fakülte bünyesinde eğitim bilimleri ile ilgili çeşitli uzmanlık programları açılmıştır. Bunlardan biri de "eğitim yönetimi, teftişi, planlaması lisans programı"dır. Ancak 1990'lı yılların sonuna doğru eğitim fakültelerinde gerçekleştirilen yeniden yapılanma çalışmaları sonucunda eğitim bilimleri bölümü içinde yer alan "psikolojik danışma ve rehberlik anabilim dalı" dışında eğitim bilimleri ile ilgili uzmanlık programlarının hepsi Yüksek Öğretim Kurulu tarafından kapatılmıştır. Halen eğitim bilimleri ve bu bağlamda, eğitim yönetimi ile ilgili programlar, lisansüstü düzeyde açılmaktadır (Şimşek, 2011, 124).

Beycioğlu ve Dönmez (2006, 317); eğitim yönetimini, geride bıraktığımız yüzyılın ikinci yarısında kendi kimliğini oluşturma sürecine girmiş ayrı bir çalışma alanı olarak değerlendirmiş ve bu özgünleşme döneminde çeşitli alanlarda gözlenen kuramsal gelişmelerden ve bu kuramların yönetim alanına yansımalarından etkilendiğini belirtmiştir.

Balcı, Şimşek, Gümüşeli, Tanrıöğür (2008, 3), "Eğitim Yönetimi Araştırmaları ve Yayın Hakkında Rapor" başlıklı çalışmalarında; eğitim yönetimi alanının gelecekte; özerk, ayrı ve bağımsız bir disiplin olmayı hedeflemesi gerektiğini; bunun için de eğitimci bakış açısıyla eğitim yönetimi sorunlarını irdeleyen, araştıran güçlü bir eğitim yönetimi bilim insanları topluluğunun oluşturulmasını, buna bağlı olarak alanın kendi kural, ilke, standart ve etik kodlarını oluşturup başkalarına da kabul ettirmesi gerektiğini savunmuşlardır.

Türkiye'de eğitim yönetimi alanının bilimsel düzeyinin belki de en iyi göstergesi, alanın araştırmalarıdır (Balcı, 2008, 199).

Bir disiplinin bilimsel gelişiminin ve ilerlemesinin ürettiği ve biriktirdiği alanyazına bağlı olduğu söylenebilir. Belirli periyotlarla yapılan alanyazın değerlendirmeleri yalnızca mevcut durum hakkında bilgi sunmaz, aynı zamanda daha sonra hazırlanacak olan akademik çalışmalara da rehberlik eder.

Tezler, lisansüstü programlarda çalışılan bilimsel bilginin yazılı dökümüdür. Alan araştırmacılarının, alana yönelik bilgilerini ve çalışmalarını geliştirmeleri yolunda tamamlanmış tezlerden ve alana sunulan akademik çalışmalardan yararlandığı göz

önüne alındığında, tezlerin yanı sıra eğitim araştırmalarının niteliğinin önemi tartışılmaz.

Eğitim uygulamalarını şekillendirmede önemli bir rolü bulunan eğitim araştırmalarının sayısında son on (10) yılda büyük bir artış olduğu gözlenmektedir. Yayınlanan bu çalışmalardan bazıları eğitim reformlarının temelini oluştururken, bir kısım da literatürü gözden geçirilmesi yoluyla önceki yapılan araştırma sonuçlarının güvenilirliğini test etmektedir (Karadağ, 2009, 1).

Bilimsel bir çalışma alanında ortaya koyulan araştırmalar arttıkça elde edilen bulguların sentezine olan ihtiyaç da görünür hale gelmektedir. Son yıllarda tüm alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da önemli gelişmeler yaşanmaktadır ve eğitimbilim alanında yapılan araştırmalarda artış görülmektedir. Çalışmalar incelendiğinde, özellikle nitel çalışmalara duyulan ihtiyacın ve bu çalışmaların önemine dair farkındalığın da arttığı söylenebilir. Bununla eş zamanlı olarak araştırmalarda farklı araştırma yöntem ve tekniklerine duyulan ihtiyaç da hissedilmektedir. Bu nedenle eğitimbilim alanında yapılan çalışmaların incelenmesi, alandaki genel eğilimlerin belirlenmesi, elde edilen sonuçların yorumlanması, çalışmalardaki benzer ve farklı yaklaşımların sunulduğu çalışmalara olan ilgiyi arttırmaktadır. Sentezleme çalışmaları, mevcut bilginin bir bütün olarak sunulmasını sağladığı gibi ilerideki araştırmalar ve araştırmacılar için de temel oluşturmaktadır. Tüm alanyazına ulaşmanın mümkün olamayacağı gerçeği göz önüne alındığında; sentezleme çalışmaları, ilgili alanda çalışma yapacak olan araştırmacılara zaman ve emek tasarrufu sağlamakta, araştırmacıları tekrara düşmekten korumakta, alana dair genel eğilim hakkında bilgi sunmakta, ayrıca alana dair politika geliştirilmesi ve uygulanması aşamaları için de önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

Elmore ve Woehlke (1988, 1), eğitim araştırmacılarının tüm alanyazını okumalarının mümkün olamayacağını, bu nedenle, önemli dergilerde yayınlanan eğitim araştırmalarının incelendiği çalışmaların kendilerine yararlı olacağını savunmaktadırlar.

Eğitim araştırmaları, eğitimsel gerçekliğin kavranmasına; eğitime dair bilgi birikiminin sorgulanmasına; eğitim bileşenlerinin (öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler vd), yaşantılarının anlaşılmasına, eğitim politika ve uygulamalarının incelenmesine katkıda bulunur (Fazlıoğulları ve Kurul, 2012, 44).

Dunkin (1996, 87), Types of Errors in Synthesizing Research in Education başlıklı makalesinde, eğitim araştırmalarını sentezleme çalışmalarının son 20 yılda literatürde büyük bir yer edineceğini ifade etmiştir. Bu çalışmaların alandaki mesleki faaliyetlerin geliştirilmesinde uygulayıcılara rehberlik edeceğini, politikaların geliştirilmesinde strateji oluşturmakta fayda sağlayacağını savunmuş ve en önemlisi araştırmaların kalitesini belirleyeceğini ifade etmiştir.

Bilinmeyen bilgiyi ortaya koymak, var olan bilgiye katkı sunmak amacıyla yapılan araştırmaların, yani bilimin merkezi üniversitedir. Üretilen bilimsel bilgilerin yazılı ifadeleri olan yayınlar, bilginin üretilmesi, paylaşılması ve çoğaltılması açısından önemli araçlardır. Üniversitelerde üretilen çalışmalar ve özellikle bu çalışmaları sentezleme çabaları, ilgili bilim dalının alana katkısını ortaya koymaktadır. Eğitim araştırmalarında sentezleme çalışmalarının öneminin gün geçtikçe fark edilmesi ve çalışmaların literatürde son zamanlarda daha fazla yer edinmeye başlaması, Dunkin'in haklılığını ortaya çıkarmaktadır.

2.1.Yurtiçinde Yapılan alışmalar

Eğitim araştırmalarının niteliğinin sorgulanması süreci, araştırma yoluyla ulaşılacak sonuçların gerçekleşmesi ve bunların kullanılabilirliği ile yine bu çalışmaların kalitesini ortaya koyması açısından büyük bir önem taşımaktadır. 1980'li yıllarda özellikle ABD'de popüler bir konu olan eğitim araştırmalarının niteliğinin saptanması konusu ülkemizde fazla ilgi görmemiştir. Yapılan literatür taraması Türkiye'de bu konuda çok az araştırmanın bulunduğunu göstermektedir (Karadağ, 2009, 5).

Balcı (1988, 433), 1970-1985 tarihleri arasında Educational Administration Quarterly(EAQ)'de yayınlanan araştırma raporlarına dayanarak eğitim yönetimi araştırmalarının durumunu değerlendirmiştir. Elde ettiği sonuçlara göre temalar, eğitim yöneticisinin davranış etkenleri ile okulun örgütsel davranışının etkileri şeklinde iki başlıkta toplanmaktadır. İncelenen 23 adet araştırmanın 20 adedinde araştırmacılar, araştırma deseni olarak tarama modelini kullanırken, 1'er araştırmada gözlem, örnek olay ve deneysel modeli tercih etmiş; veri toplama aracı olarak ise "anket" baskın bir şekilde kullanılmıştır.

Al (2004); 1997-2002 yılları arasında eğitim yönetimi ve denetimi alanında yayınlanan makaleleri incelemiş ve çalışılan konuların; okul yönetimi ve denetimi, toplam kalite yönetimi, sınıf yönetimi, eğitim örgütlerinde değişim yönetimi, eğitim denetimi ve sorunları olduğunu ifade etmiştir.

Eğitim yönetimi ve denetimi alanında yapılan çalışmaların teması itibariyle eğitim kurumlarının işleyişinde yararlı olacak konulara dikkat çekmesi, sorun olarak görülen ve ihtiyaç duyulan konularda çözüm önerilerinde bulunması, özetle eğitim hizmetlerine yüksek oranda yararlı çalışmalar olması beklenir. Söz konusu temaların eğitim yönetimi ve denetimi alanında yaşanan problemlere çözüm üretmesi, ürettiği çözümlerle de alana yeni bakış açısı getirmesi arzu edilir.

Üstüner ve Cömert (2008, 506); eğitim yönetimi, denetimi, teftişi, planlaması ve ekonomisi anabilim dalı lisansüstü dersleri ve tezleri üzerine yaptıkları çalışmada, çalışılan konular ve bu konulara ilişkin anahtar kelimelerin genel olduğu ve alana özgü kelimelerin az kullanıldığını ifade etmişlerdir.

Balcı ve Apaydın (2009, 325); Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi dergisinde 2000-2006 yılları arasında yayınlanan ampirik araştırma makalelerini inceledikleri çalışmalarında temaların ağırlıklı olarak yöneticinin davranışlarının nedenleri ve yönetici davranışları olduğunu, evren ve örnek düzeylerini “orta” bulduklarını, makalelerin araştırma desenlerinin tarama türünde nicel araştırmalar olduğunu, veri analizinde kullanılan tekniklerin gelişmemiş teknikler olduğunu belirtmişlerdir.

Aydın, Erdağ ve Sarier (2010); 2004 ile 2008 yılları arasında Amerika-İngiltere-Kanada-Avustralya ile Türkiye’de eğitim yönetimi alanında yayınlanmış makaleleri konu, yöntem ve sonuç açısından değerlendirmiş ve belirtilen dört ülkede konu seçiminin geniş bir yelpazeye yayılırken, Türkiye’de ise benzer konuların çalışıldığını belirtmişlerdir. Türkiye’de örgüt yönetimi, örgüt kültürü, liderlik ve örgütsel davranış konularında çalışılmışken, bahsi geçen ülkelerde liderlik, okul etkililiği, örgütsel yapı ve süreçler, okul yöneticiliği, teori, araştırma ve uygulama temalarının önce çıktığı görülmüştür. Yanı sıra Türkiye’deki 154 alan araştırmalarının 94’ünün nicel, 60’ının nitel olduğunu, yurtdışındaki çalışmaların ise %81,7 oranında nitel yöntemlerle yapıldığını belirtmişlerdir.

Balcı, Şimşek, Gümüşeli, Tanrıöğür (2008), “Eğitim Yönetimi Araştırmaları ve Yayın Hakkında Rapor” başlıklı çalışmalarında; Türkiye’de eğitim yönetimi araştırma ve yayınlarına ilişkin sorunları ve bunların çözüm önerileri hakkında görüş bildirmişlerdir. Söz konusu rapora göre, lisansüstü programlarda kapsanan konu yelpazesinin sınırlı olması, araştırmalarda ele alınan temaları tekrara düşürmekte; yanı sıra eğitim yönetimi alanında yapılan çalışmaların araştırma yöntem ve tekniklerinde standart veri toplama araçlarını kullanma kaygısı ile belli yöntemlerin kullanımında tekrara gidildiği vurgulanmıştır.

Örücü ve Şimşek (2011, 189), “Türkiye’de eğitim yönetiminin akademik bir alan olarak güncel durumu Ankara ilinde görev yapan akademisyenlerce algılandığı biçimiyle nasıldır?” sorusuna cevap aradıkları araştırmalarında; alanda akademisyenlerce benimsenmiş hakim bilimsel paradigmanın pozitivism olduğu ve bunun bir yansıması olarak genellikle nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bulgusuna ulaşmışlardır.

Arık ve Türkmen (2009, 11); Türkiye’de yayımlandıkları dönem içerisinde Social Science Citation Index (SSCI)’de taranan makaleleri nitelik ve niceliğine göre değerlendirmişlerdir. Buna göre; Eurasian Journal of Educational Research (EJER:20 makale), The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET:32 makale), Hacettepe University Journal of Education (HUEFD:26 makale) ve Education and Science (EBD:34 makale) incelemişler ve sonuç olarak araştırmaların yöntemsel olarak geleneksel bir yapı sergiledikleri sonucuna varmışlardır. Makalelerde %68 oranında en fazla nicel araştırma yapıldığı bunun nedeni olarak da nitel araştırmalardan elde edilen verilerin daha derinlemesine olması ve fazla zaman alması sonucu daha az tercih edilmesi olarak açıklamışlardır. Yanı sıra çalışmalarında veri analiz tekniklerinden en sık olarak betimsel istatistik teknikleri, varyans analizi ve t-testinin tercih edildiği, çalışma gruplarında ise en fazla öğrencilerle çalışıldığı sonucuna ulaşmışlardır.

“Nicel Araştırmalarda Örneklem Sorunu” başlıklı çalışmada Delice (2010), Türkiye’nin on (10) üniversitesinden, İlk ve Orta öğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Bölümü, Matematik Eğitimi Anabilim Dalında 1996 ile 2007 yılları arasında yapılmış 90 yüksek lisans tezini “Evren ve Örneklem” açısından nitel bir yaklaşımla doküman analizi yöntemiyle derinlemesine incelenmiştir. Bir araştırmada araştırma

sorularını oluşturmak, araştırma paradigmasını belirlemek ve araştırma sorularını cevaplayacak en uygun araştırma desen ve tekniklerini belirlemek kadar araştırmanın örneklemini belirlemede araştırmanın kalitesini etkilediği görüşünü savunan Delice (2010), yaptığı çalışmasında tezlerin %60'ında örnekleme tekniğine ilişkin, %29'unda ise evrene ilişkin hiçbir bilginin bulunmadığı gibi evrenin neye göre ve nasıl belirlendiği konusunun muallakta bırakıldığını; incelenen çalışmalarda, olasılığa dayalı örnekleme türlerinden basit tesadüfi (%14) ve tabakalı örneklemenin (%8) en çok başvurulan örnekleme teknikleri olduğunu, örnekleme tekniğinin belirtildiği tezlerde ise sadece “tabakalı seçim uygulanmıştır” şeklinde kısa bir ifade kullanıldığını ancak nedeni ve çalışmanın amacına uygunluğunun tartışılmadığını ifade etmiştir.

Erdem (2011), Türkiye’de eğitim alanında 2005-2006 yılları arasında yayınlanmış olan ve ULAKBİM Ulusal İndeks tarafından dizinlenen bütün hakemli dergilerden tesadüfi olarak seçilen dergileri örneklem olarak 314 çalışmayı; makalelerde ne tür araştırmaların yapıldığı, hangi araştırma modelinin kullanıldığı, tercih edilen örneklem alma, veri toplama araçları ve veri çözümlemede kullanılan istatistiksel tekniklerin neler olduğunu amaçları doğrultusunda incelemiştir. Tercih edilen araştırma yöntemlerinin %62 oranında tarama olduğu; araştırma modellerinde %82 oranında nicel, %18 oranında nitel modellere yönelindiği; %55 oranında olasılığa dayalı olmayan örnekleme teknikleri kullanılırken, %45 oranında olasılığa dayalı örnekleme tekniklerinin seçildiği; veri toplama araçlarında en çok anket ve ölçeğin kullanıldığı; veri analiz tekniklerinden betimsel analiz, t-testi ve ANOVA’nın tercih edildiği sonucuna ulaşmıştır.

Literatür incelemelerinde kesitsel çalışmaların önemine vurgu yapan Devrim (2011), 2005–2006 yıllarında Türkiye’de eğitim bilimleri alanında yayımlanan süreli yayınları incelemiştir. Buna göre çalışmaların %82’sinde nicel model kullanıldığını, veri toplama aracı olarak dereceleme ölçeklerinin kullanıldığını, veri çözümleme tekniği olarak %58 oranında betimsel istatistik, t-testi ve ANOVA’nın tercih edildiğini belirtmiştir.

“Eğitim Temalı Bilimsel Dergilerin İncelenmesi” başlıklı çalışmalarında Erarslan ve Çakıcı (2011), eğitim temalı bilimsel dergiler arasında önemli yere sahip, literatüre katkı sunan ve uzun süredir yayınlanma özelliğine sahip dergiler olduğunu

belirttikleri; Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi ve Milli Eğitim Dergisi'nde 2009 ve 2010 yıllarında yayımlanmış, örneklem olarak aldıkları 173 makaleyi incelemişlerdir. Çalışmaların %48,06'sının nicel çalışmalar olduğunu, veri toplama aracı olarak %72,97 oranında anket kullanıldığını, veri analiz yöntemlerinden %38'lik oranla betimsel istatistikî yöntemlerin birinci sırada tercih edildiğini belirtmişlerdir.

Göktaş ve diğ. (2012), SSCI ve ULAKBİM veri tabanları tarafından dizinlenen Türkiye'deki eğitim dergilerinde 2005-2009 yıllarında yayımlanan eğitim araştırmalarının türleri, yöntemleri, konu alanları, araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri ve örneklem özellikleri açısından eğilimlerinin hangi yönde olduğunu tespit etmeyi amaçladıkları çalışmalarında 2115 makaleyi incelemişlerdir. Buna göre; makalelerin türleri incelendiğinde betimsel çalışmaların diğer makale türlerine oranla daha fazla tercih edildiği (%58.1) bunu deneysel çalışmalar (%12.6) ve değerlendirme çalışmalarının (%10.8) izlediği görülmektedir. Yapılan eğitim araştırmalarındaki çalışmaların büyük bir oranının nicel araştırmalardan (% 69.9) oluştuğu ve bunu nitel araştırmaların (% 26.7) takip ettiği tespit edilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda makalelerde veri toplama aracı olarak en çok anket (% 26.1) ve ilgi, tutum, kişilik yetenek vb. testlerin (% 22.3) kullanıldığı görülmüştür. En az kullanılan veri toplama aracı ise gözlem (% 3.7)'dir. Veri analizi yöntemlerinden ise betimsel veri analiz teknikleri, t-testi ve ANOVA'dır. İncelenen makalelerde örneklem grubu olarak daha çok eğitim fakültesi öğrencilerinin (% 26.1) ve öğretmenlerin (% 17.7) seçildiği görülmektedir. Bununla birlikte makalelerde örneklem tekniği olarak kolay ulaşılabilir örnekleme (% 35.7) tekniği kullanılmıştır.

Yurdağül ve Telli (2012), Türkiye'de ULAKBİM tarafından indekslenen ve çevrimiçi erişim olanağı sağlayan dergilerden, 2009-2011 yılları arasında yayınlanan rastgele seçtikleri 90 makalenin örnekleme yöntemlerini incelemişlerdir. Sonuç olarak makalelerde en yaygın olarak kullanılan örnekleme yönteminin elverişli (uygun) örnekleme olduğu sonucuna varmışlardır. Sıralamayla, örnekleme yönteminden bahsedilmeyip "araştırma grubu" olarak adlandırılan birimler üzerinde çalışılan makaleler izlemiştir.

“Eğitim ve Bilim Dergisinde Yayınlanan Araştırmaların Eğilimleri: İçerik Analizi” başlığıyla Eğitim ve Bilim dergisinde 2007-2013 yılları arasında yayınlanan makaleleri analiz eden Selçuk ve Palancı (2014), çalışmalarını “Eğitim ve Bilim” dergisinde yayımlamışlardır. Buna göre en fazla yayın yapılan alan 61 yayın ile Eğitim Programları ve Öğretim iken ikinci sırada 56 yayın ile Eğitim Yönetimi alanı gelmektedir. Makalelerin yöntem dağılımı incelendiğinde %69,5 oranıyla en fazla nicel araştırmalar yapıldığı görülmektedir. Veri toplama aracı olarak %51 oranında tutum, algı, kişilik testleri kullanıldığını, örneklem seçim şekli olarak ise rastgele örneklem seçiminin yapıldığını, veri analiz yöntemlerinden betimsel istatistik tekniklerin tercih edildiğini ifade etmişlerdir.

Ozan ve Köse (2014), Türkiye’de 2007-2011 yılları arasında “Eğitim Programları ve Öğretim” (EPÖ) alanında yayınlanmış makaleleri inceleyerek alandaki araştırma eğilimlerini belirlemeyi amaçlamışlar ve ULAKBİM Ulusal Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanında taranan ve EPÖ alanında yayın yapan 24 dergi içerisinde yer alan toplam 380 makaleyi analiz kapsamına almışlardır. Araştırma sonuçlarına göre makalelerin yarıdan fazlasının öğrenme, öğretme, öğrenci-öğretmen özellikleri, öğretmen yetiştirme ve program değerlendirme konu alanlarında yapıldığı, % 81.5’inin nicel çalışmalar olduğu, betimsel tarama türünde olduğu, 263 adet makalede anket kullanıldığı ve 285 adet makalede betimsel istatistikten yararlandığını belirlemişlerdir. Bu sonuçlardan yola çıkarak Ozan ve Köse (2014, 129) araştırmacıların farklı boyutları olan, derinlikli araştırma konuları seçmedikleri, daha güvenilir veriler elde edilebilecek karma yöntemler, çoklu teknikler ve örneklem gruplarını tercih etmedikleri ve buna bağlı olarak da kolay istatistik teknikleri kullandıklarını ifade etmişlerdir. Buna göre de araştırmacıların özgün çalışmalar yaparak bilime katkıda bulunmaktan ziyade akademik anlamda yükselmek için koşulları tamamlamaya yönelik çalıştıkları sonucuna vardıklarını belirtmişlerdir.

Erol ve Tüzel (2015), Türkiye’de Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı (EYTPE) doktora programlarında 1986-2011 yılları arasında tamamlanmış olan tezlerin eğitim sosyolojisi kapsamında değerlendirilmesini amaçladıkları çalışmalarında, değerlendirmeye alınan tezlerin %95’inin var olan durumu ortaya koyan betimsel çalışmalar olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmacılar tarafından tezlerin %60’ında nicel yöntemler tercih edildiğini, veri toplama aracı olarak %45 oranında anket ve ölçek kullanıldığını, %25 oranındaki tezin evren

özellikleri belirtilmemekle birlikte, araştırmadan da hangi evren üzerinde çalışıldığının belirlenmesinin de mümkün olmadığını, veri çözümleme tekniği olarak da %57 oranında betimsel istatistiğin tercih edildiğini belirtmişlerdir. İncelenen doktora tezlerinin, daha çok var olan durumu betimlemeyi amaçladığı, ancak eğitim sosyolojisi kapsamındaki sorunların çözümüne referans olabilecek yeni kuramlar geliştirme, genel çözüm yolları sunma ve karar vermeyi doğrudan etkileyecek olan kuramsal temeller oluşturma yönünde eksik kaldığını düşündüklerini eklemişlerdir.

Kaya, Yazıcı, Deliveli, Hoşgörür (2016), “Türkiye’de Eğitim Denetimi Alanında Yapılan Lisansüstü Çalışmaların Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmalarında; Türkiye’de eğitim denetimi alanında 1990 yılından 2015 yılına kadar yapılan lisansüstü tezlerin (Yüksek Lisans ve Doktora) incelenmesine yönelik doküman analizine dayalı nitel bir araştırma yapmışlardır. YÖK Ulusal tez merkezinde erişim izni olan ve “Eğitim-Öğretim” kategorisinde yer alan 177 adet yüksek lisans tezi ve 21 adet doktora tezi çeşitli alt başlıklarda incelemişlerdir. Elde ettikleri sonuçlara göre; araştırmacıların benzer konulara eğildikleri ve farklı konu başlıklarına pek yönelmedikleri sonucuna varmışlardır. Araştırmaların büyük bir çoğunluğunun nicel araştırma yöntemi (n=136/%75.77 ve n=14/%66.66) kullanılarak gerçekleştirildiği, yüksek lisans tezlerinin %77.40’ında (n=137) veri toplama aracı olarak anket ya da ölçek kullanılırken, doktora tezlerinde anket/ölçek kullanma oranı %61.90 (n=13) olduğunu belirtmişlerdir. Lisansüstü tezlerde çalışma alanı olarak genellikle ilköğretimin tercih edildiği yanı sıra, eğitim denetiminin aktif rol sahibi kişileri müfettişler olmasına rağmen, denetim araştırmalarının öğretmenler üzerine daha çok yoğunlaştığı sonuçlarını paylaşmışlardır.

Yılmaz, Altun, Uygun ve Hoşgörür (2016), Türkiye’de eğitimde denetim konusunda yayımlanmış makalelerin değerlendirilmesini hedefledikleri çalışmalarında 2000-2015 yılları arasında Türkiye’de “eğitimde denetim” konusunda yapılmış Türkçe ve İngilizce makaleleri incelemişlerdir. Konu bakımından var olan durumu betimleyen çalışmaların tercih edildiğini, yöntem bakımından nicel ve nitel çalışmaların eşit oranda kullanıldığını, veri toplama aracı olarak görüşme formu/anketin tercih edildiğini, nicel çalışmalarda betimsel istatistik kullanılırken, nitel çalışmalarda içerik analizinin tercih edildiğini, çalışmaların da ağırlıklı olarak denetmenlerle yürütüldüğünü belirtmişlerdir.

Akyol ve Yavuzkurt (2016), 2006-2014 yılları arasında Eğitim Denetimi alanında lisansüstü seviyede yapılmış ve Ulusal Tez Merkezi'nde izinli olan tezler üzerinde yaptıkları çalışmalarını, "Türkiye'de Lisansüstü Tezlerde Eğitim Denetimi" başlığıyla yayınlamışlardır. Çalışma kapsamında izinli ve araştırma amacına uygun 76 lisansüstü tez incelenerek gerekli veriler toplanmıştır. Elde edilen verilere göre araştırmalarda en çok yer verilen konu, son yıllarda eğitim denetimi araştırmalarında ön plana çıkmaya başlayan "denetime ilişkin öğretmen görüşleri" dir. Lisansüstü çalışmalarda %66.66 oranında en çok nicel model kullanılırken; veri toplama aracı olarak %33.33 oranında anket veya ölçek tercih edilmiştir. Sonuç olarak; tercih edilen temaların çeşitlendirilmesi, farklı desenlerde araştırmalar yürütülmesi, çalışmaların kapsamının artırılması ve gelişmelerin alan öğretmen elemanlarınca desteklenmesini önermektedirler.

Kılıç ve Arslan (2016), "Türkiye'de Yayımlanan Yetişkin Eğitime İlişkin Makalelerin Meta Değerlendirmesi" başlıklı çalışmalarında, "yetişkin eğitimi" alanına ilişkin Türkiye'de yayınlanmış araştırma-inceleme türündeki makalelerin metodolojik açıdan değerlendirilmesini amaçlamış ve makaleleri giriş, yöntem, bulgular, sonuç ve öneriler başlıkları altında incelemişlerdir. Buna göre; yetişkin eğitime ilişkin makalelerde nicel araştırmaların daha ağırlıklı (%61,2) olduğu, araştırmacıların veri toplama aracı olarak çoğunlukla anket (%67,3) kullandıkları, veri analiz yöntemleri açısından incelediklerinde çalışmaların çoğunlukla frekans/yüzde (%61,2) ile yorumlandığı belirtmişlerdir. Sonuç olarak birçok alanda yapılan çalışmalarda yöntem açısından sorunlar görüldüğü gibi yetişkin eğitimi alanında da yapılan bilimsel çalışmalarda benzer sonuçlar elde ettiklerini ifade etmişlerdir. Yapılan çalışmanın en dikkat çekici kısmının ise değerlendirilen makalelerin bilimsel hakemli dergilerde yayımlanan çalışmalar olduğunu eklemişlerdir.

Konan ve Kış (2013); ABD'de eğitim yönetimi alanında yapılan doktora tezlerinin 2000-2009 yılları arasında hangi konularda yoğunlaştığını ve tezlere ait bazı özelliklerin dağılımını belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; ABD'de eğitim yönetimi alanında yapılan doktora tezlerinde, en çok kadın yöneticiler ve liderlik konularında yoğunlaştığı; bunları sırasıyla; yönetici yeterliği ve okul geliştirme konularının izlediği belirtilmiştir.

Eğitim yönetimine ait okul müdürü, eğitim müdürü, müfettiş, teftiş, yetki ve sorumluluk gibi terimlerin Roma kaynaklı olmasına karşın; bilimsel yönetimin eğitime girişi, yirminci yüzyılın başlarında işletme ilkelerinin okula uygulanması ile gerçekleşmiştir (Bursalıoğlu, 2010, 13). Konan ve Kış (2013, 101)'in, Kaya (1986: 40-41)'den aktardığına göre; eğitim yönetiminin sosyal süreç olarak sistematik olarak incelenmesi, 1960'larda önemli bir ivme kazanmıştır. Amerikan niversitelerinde eğitim yönetimi derslerinin okutulmaya başlanması ve Eğitim Yönetimi Profesörleri Milli Konferansı (NCPEA)'nın zaman zaman toplanarak eğitim yönetimine ilişkin sorunları tartışması, eğitim yönetimi bilimi açısından önemli gelişmelere neden olmuştur. NCPEA ile başlayan çalışmalar, eğitim yönetiminde doktora derecesi veren elliden fazla niversitenin oluşturduğu Eğitim Yönetimi niversite Konseyi (UCEA) tarafından tamamlanmış ve uygulanmıştır. Eğitim yönetimi alanının bilimleşme düzeyi değerlendirildiğinde, özellikle de gelişmiş bazı ülkelerde eğitim yönetimi alanının 19. yüzyılın başından beri bilimleşme süreci içinde bulunduğu dikkate alındığında, Türkiye'de 1965'lerde bilimleşme sürecine giren alanın henüz sürecin çok başlarında olduğu teslim edilecektir (Balcı, 2008, 199).

Yapılan alışmalar incelendiğinde Balcı (2008, 199) eğitim yönetimi alanının gelişmesinin, gelişmiş ülkelerde yavaş seyrettiğini ancak Türkiye'de sıçrama yaptđını; bunun da alan uzmanlarının o ülkelerde doktoralarını yapmalarına, dolayısıyla oradaki birikimi buraya taşımalarının yanı sıra oradaki birikim ve deneyimlerin model olarak alınmasına bağlamaktadır.

Balcı (2008, 203), eğitim yönetimi araştırmalarının genelde yaratıcılık ve özgünlükten uzak birbirlerini tekrarlayan, basit düzeydeki çalışmalar olduğunu, gerek evren ve örneklem tanımında, örneklem almada analiz ünitesine zen göstermede, gerekse de örnekleme yaklaşımlarında sorunlar bulunduğunu, veri toplama araçları bakımından arzu edilir düzeyde olmadđını, belirtmiştir.

Eğitim Yönetimi Araştırmaları ve Yayın Hakkında Rapor (Balcı, şimşek, Gümüşeli, Tanrığer, 2008)'a göre; Türkiye'de eğitim yönetimi alanında, özellikle son 30 yılda yapılan araştırmaların artışı dikkat çekicidir. alışmalar incelendiğinde birbirini tekrar eden araştırmalar olduğu görülmektedir. Bunun nedenlerinden biri araştırmacıların alandaki sorunlara eğilmekten çok, akademik terfi kaygısından

kaynaklanmaktadır. Bu durum, anabilim dallarındaki akademisyenlerde ortaklaşa çalışma yapma kültürü ihtiyacını göz önüne sermektedir. Yine söz konusu rapora göre; alanın bilimleşmesi için, eğitim yönetimi bölümleri pratiğe dönüklükten çok, araştırma ağırlıklı olmalıdır; çünkü uygulama ancak kurama dayalı olursa yararlıdır. Uygulamanın başarısı ve gelişmesi büyük ölçüde kurama bağlıdır. Bilimleşmede temel araştırmalar egemendir. Eğitim yönetimi araştırmalarında pozitivist ve yorumcu paradigma anlayışları, araştırmayı genişleterek birbirini tamamlayıcı anlayışlar olarak görmek gerekir.

Fırat (2006, 50), “Pozitivist Yaklaşımın Eğitim Yönetimi Alanına Yansıması, Alana Getirdiği Katkı ve Sınırlılıkları” başlıklı makalesinde; sosyal bilimlerde değerler, duygular, zaafılar gibi doğrudan gözlenemeyen ve sayısallaştırılmayan özelliklerin pozitivistlerce bilim dışı sayılmasına karşın; insan unsurunun öne çıktığı hizmet üreten örgütlerden olan eğitim örgütlerinde insanların inançları, değerleri, duyguları vb. özelliklerin daha da önem kazanmasıyla, bunların da incelenmesi sonucu insanın ve onun eylemlerinin daha doğru anlaşılacağı, bu nedenle var olan kuramların alana getirdiği katkı ve sınırlılıklar göz önüne alınarak, yeni bir perspektif geliştirmenin yerinde olacağını savunmuştur.

Demirpolat (2016), “Türkiye’de Eğitim Yönetimi Disiplininin Paradigmatik Duruşu”, başlıklı çalışmasında; eğitim yönetimi alanının paradigmatik duruşunu sorgulamış ve bu duruşun pozitivist yönelimli olduğunu görmüştür. Alandaki pozitivist hâkimiyetin esnetilebilmesi için eğitim yönetimi alanında yüksek lisans ve doktora programlarına nitel araştırma yöntemleri dersleri yaygınlaştırılabilir ve zorunlu ders statüsünde okutulabilir. Eğitim yönetimi alanında yapılan nitel araştırmaların paylaşıldığı bir kongre düzenlenebilir ve ayrıca nitel araştırma yapan dergiler çıkartılabilir ya da sayıları arttırılabilir. Alanın paradigmatik duruşunu sorgulayan daha fazla araştırma da belli bir paradigmanın hâkimiyetinin esnetilmesine katkıda bulunacaktır. Bu kapsamda yeni akademisyenlerin ve deneyimli akademisyenlerin konuyla ilgili görüşlerini araştırmak mevcut durumu farklı açılardan ele almakta yararlı olacaktır. Bu görüşmelerde kadın akademisyenlerin nitel araştırmaya erkeklere nazaran neden daha eğilimli olduğu sorgulanabilir. Doktora eğitimi sürecinde, doktora öğrencilerinin nicel, nitel ve karma yöntemleri kullandıkları farklı araştırmalar yapmaları için teşvikler verilebilir (Demirpolat, 2016, 177).

Pozitivist paradigma insan ve toplum gerçeğini, insanlardan oluşan sosyal sistemleri açıklamada yetersiz kalmaktadır. Eğitim yönetimi alanı da bir "insan bilimi" olarak düşünüldüğünde, bu alanda araştırma ve kuram geliştirmede yeni yaklaşımların gereğini ortaya çıkartmaktadır. Sosyal bilimler, dünyada ve Türkiye'de, insan ve toplumun doğasını açıklamada, doğa bilimlerinin doğayı açıklamadaki başarısını gösterememesinden dolayı eleştirilmektedir. Bu durum, sosyal alanlarda yeni araştırma yaklaşımlarının gereğini gündeme getirmektedir (Şişman, 1998, 25).

Yukarıdaki araştırmaların bulguları; dünya ve Türkiye'de eğitim yönetimi araştırmalarının henüz arzu edilir düzeye gelmediklerini; örneğin hala deneysel ve kuram geliştirmeye dönük çalışmaların yok denecek kadar az olduğunu göstermektedir. Bir alanın bilimleşme düzeyinin büyük ölçüde temel araştırmalara bağlı olduğu gerçeği hatırlanırsa, bu sonuç, eğitim yönetimi alanının bilimleşme düzeyinde ciddi sorunlar olduğunu gösterebilir (Balcı, 2008, 204).

Türkiye'de eğitim yönetimi alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde, bu alanda hazırlanan tezlerin temalarının eğilimini belirleyen çalışmalar literatüre kazandırılmış olmakla birlikte, kapsamlı analiz çalışmalarının yeterli olmadığı görülmektedir.

2.2.Yurtdışında Yapılan Çalışmalar

Alandaki önde gelen dergilerde yayınlanan makalelerin analizi, eğitim araştırmalarının incelenmesi çalışmalarında, önemli bir yere sahiptir.

Farklı disiplinlerin farklı araştırma yöntemleri ve veri analiz teknikleri olması gerektiğini belirten Hsu (2005, 109), eğitim araştırmalarında hangi yöntemlerin tercih edildiği sorusunun, eğitim araştırmacılarının yıllardır ilgilendiği bir konu olduğunu belirtmiştir. Eğitim ve psikoloji dergilerinde yayınlanan makaleleri incelediği çalışmasında, literatürde anketlerin sıklıkla kullanıldığının ortaya çıktığını belirtmiştir.

Educational Administration Quarterly (EAQ) dergisinin editörleri, Haller ve Knapp (1985, 157)'e, eğitim yönetiminde araştırma metodolojisi konulu özel bir sayının misafir editörlüğü teklif edildiğinde, Haller ve Knapp'in emin oldukları nokta, konu hakkında saygıdeğer ve özgün bir tekniğin olmadığıdır. Eğitim yönetiminin araştırma literatüründe kendi alanlarını henüz oluşturmamış çeşitli sosyal bilimlerde yapılan son gelişmeler dikkate alınmış, son on senede; bu tarz sosyal bilimler alanlarında,

okul yönetimi ile ilgili araştırmalar için potansiyel olarak faydalı gözükken yeni teknikler, şaşırtıcı oranda kendini göstermiştir. Söz konusu çalışmalarında, Educational Administration Quarterly (EAQ) dergisinde makalesi yayınlanan araştırmacıların eğitim yönetiminden çok okul yönetimine odaklandıkları ve en sık tercih ettikleri konuların okul müdürlerinin tutumları, değerleri ve görüşleri olduğunu vurgulamışlardır.

1965-1978 yılları arasında, 14 yıllık bir zaman diliminde, Education Administration Quarterly (EAQ)'de yayınlanan makaleleri inceleyen Campell (1979, 2), en sık tercih edilen temaların; politikalar ve politika geliştirme, okulun finansmanı, motivasyon ve iş doyumunu, karar verme, yöneticilerin hazırlanması ve liderlik olarak belirtmiştir.

Hsu (2005, 115), 1971-1998 yılları arasında American Educational Research Journal (AERJ), Journal of Experimental Education (JEE) ve Journal of Educational Research (JER)'de yayınlanmış makaleleri incelemiş ve en sık tercih edilen temaların; eğitim psikolojisi, öğretmenler, eğitim-öğretim, ölçme-değerlendirme ve araştırma yöntemleri olduğunu ifade etmiştir.

Goodwin ve Goodwin (1985), Amerikan Educational Research Journal (AERJ)'de, 1979'dan 1983'e kadar yayınlanan çalışmaları incelemiş, araştırmacıların tercih ettiği istatistiki teknikleri temel, orta ve ileri seviye olarak gruplara ayırmış ve makalelerde; %33.33 oranında betimsel istatistik, perarson korelasyonu, t-testi ve ANOVA gibi temel istatistik tekniklerini, %36,53 oranında ANCOVA, çoklu regresyon gibi orta düzey istatistiki teknikleri, %17,12 oranında ise faktör analizi, MANOVA, MANCOVA, meta analiz gibi teknikleri kullandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Elde ettikleri sonuçlara göre, Goodwin ve Goodwin (1985), yüksek lisans öğrencilerinin istatistik bilgilerine ihtiyaç duydukları yorumunu çalışmalarına eklemişlerdir.

Elmore ve Woehlke (1988), 1978'den 1987 yılına kadar geçen süre içinde American Educational Research Journal (AERJ), Educational Researcher (ER) ve Review of Educational Research (RER)'de yayınlanan eğitim araştırmalarında kullanılan araştırma tekniklerini incelemeyi amaçladıkları çalışmalarında; AERJ'de yayınlanan araştırmalarda en sık kullanılan tekniklerin ANOVA/ANCOVA, çoklu korelasyon/regresyon ve t-testi olduğunu; ER'de yayınlanan araştırmalarda betimsel istatistiki yöntemlerin tercih edildiğini; RER'de ise araştırmacıların meta analiz

üzerinde durdukları sonucuna varmışlardır. Söz konusu üç yayından elde ettikleri sonuçları birleştirdiklerine araştırmacıların en sık yöneldikleri tekniklerin ANOVA/ANCOVA, betimsel istatistik, çoklu korelasyon/regresyon, non-parametrik testler ve t-testi olduğunu ifade etmişlerdir.

1972-1979 yılları arasında, Journal of Education Administration (JEA) ve Educational Administration Quarterly (EAQ) dergilerinde yayınlanan çalışmaları inceleyen Miskel ve Sandlin (1981), makalelerde ağırlıklı olarak basit tesadüfi örnekleme tekniğinin kullanıldığını, veri toplamada başvurulan çalışma gruplarında ise sıklıkla müdürlerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin tercih edildiğinden bahsetmişlerdir.

Elmore ve Woehlke (1996), American Educational Research Association (AERA) dergisinde yayınlanan araştırmaları inceledikleri çalışmalarında en sık kullanılan istatistiki tekniklerin; betimsel istatistik, korelasyon, t-testi, non-parametrik testler, meta analiz, ANOVA ve ANCOVA olduğu sonucuna varmışlardır.

Hsu (2005), 1971-1998 yılları arasında American Educational Research Journal (AERJ), Journal of Experimental Education (JEE) ve Journal of Educational Research (JER)'de yayınlanmış makaleleri incelemiş; araştırmacıların deneysel model, tarama modeli ve ilişkisel model üzerinde durduğunu; en sık tercih ettikleri istatistiki tekniklerin ise; betimsel istatistik, ANOVA/ANCOVA, korelasyon, regresyon ve t-testi olduğunu ifade etmiştir.

3.YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, veri çözümleme yöntemleri bölümleri yer almaktadır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Model, bir sistemin temsilcisidir; yalnızca “önemli” görülen değişkenleri içine alacak şekilde, gerçek durumun özetlenmiş halidir (Karasar, 2012, 76).

Araştırma modeli; araştırmanın amacına uygun bir şekilde verilerin toplanması ve analiz edilmesidir. Bu nedenle araştırma modeli, araştırmanın nasıl yapılacağı sorusunu cevaplar ve araştırmaya kılavuzluk eder.

Bu araştırma tarama modelinde desenlenmiş, doküman analizine dayalı bir araştırmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2012, 77). Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Yönetimi anabilim dalında yapılmış lisansüstü tezlerinin incelendiği bu çalışmada; doküman analizi tekniği uygulanmış ve veriler, frekans ve yüzdeliklerin analizi ile ifade edilmiştir.

Tarama modellerinde amaçların ifade edilişi genellikle, soru cümleleri ile olur. Bunlar “Ne idi?, Nedir?, Ne ile ilgilidir?, Nelerden oluşur?” gibi sorulardır. Önemli olan, var olanı değiştirmeye kalkmadan gözlemleyebilmektir. Tıp vb. alanlardaki “vak’a” tanıma ve geriye dönük (retrospektif) araştırmalar ile çeşitli alanlardaki tarihsel, betimsel, kitaplık vb. adlarla anılan araştırmaların hepsi, temelde birer tarama araştırmasıdır (Karasar, 2012, 76).

Tarama olmadan araştırma yapılamaz, bu açıdan değerlendirildiğinde tüm araştırmalarda tarama modelinin yer aldığı düşünülebilir.

Veri toplamada mevcut belgelerden yararlanmaya doküman analizi (belgesel tarama) denir. Belgesel tarama, belli bir amaca dönük olarak, kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsar (Karasar, 2012, 183).

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini belirlemek üzere ilk olarak 2015-2016 öğretim yılı güz döneminde YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde alanla ilgili yapılan tezlerin taranmıştır. YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde; üniversite, enstitü, anabilim dalı gibi birçok değişken birlikte ve ayrı ayrı taranmış, çıkan sonuçlar birbiriyle eşleştirilmiştir. Elde edilen listelerde bazı eksiklikler olabileceği düşünülerek taramaya tez danışmanlarının isimleriyle devam edilmiştir. Ulaşılabilen bazı öğretim üyelerinin kişisel internet sayfalarından yürütmüş oldukları tez danışmanlıkları incelenmiş ve eksiklik olmadığı görülmüştür.

Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Yönetimi anabilim dalının kuruluşundan 2015 yılına kadar görev yapan-yapmış öğretim görevlilerinin isimleriyle yapılan taramada toplam 112 adet teze ulaşılmıştır. Konusu itibariyle EY çalışma alanına girmeyen 5 tez ayıklandığında sayı 107 olmuştur.

Bu çalışmada; Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Yönetimi anabilim dalında 1998-2015 yılları arasında yapılmış lisansüstü tezlerin analizi amaçlandığından örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Araştırmanın evrenini 107 adet tez oluşturmaktadır. Yapılan incelemede çalışma grubunun bir kısmının sınırlandırılmış, bir kısmının da erişime kapalı olmasından dolayı ulaşılabilir haldeki 63 adet tez incelenmiştir. İncelenen tezler, çalışma grubunun %58,9'una karşılık gelmektedir.

3.3.Verilerin Toplanması

Araştırma verileri doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın temel verisi olan tezlere, internet yoluyla YÖK Ulusal Tez Merkez'inden, araştırmanın "evren ve örneklem" kısmında bahsedilen arama kriterleriyle ulaşılmıştır. Tezler YÖK Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı'nın web sitesinden "pdf" formatında bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bu aşamada çalışmanın etik boyutu açısından, çalışmayı yapan kişiler açıkça belirtilmemiş, YÖK Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı'nın web sitesinde belirtilen dosya numaralarıyla çalışılmıştır.

3.4.Verinin Çözümleme Yöntemleri

Tezler alt problem soruları olarak ifade edilen konu başlıklarına göre kodlanmış ve tezlerin konularına göre dağılımını belirlemek üzere literatürden, yazarın tezinde

belirttiği anahtar kelimelerden yararlanılarak bazı temalar oluşturulmuştur. Tezlerin temalarını belirlemede Karadağ (2009) tarafından geliştirilen Akademik Yayın Değerlendirme Formu'ndan yararlanılmıştır.

Araştırmada tezlerin modellerine/desenlerine göre sınıflandırma yapılırken birçok tez yazarının bu konuda bilgi vermediği görölmüştür. Yapılan çalışmalarda tercih edilen yöntem ile ilgili kodlama esnasında, örnekleme tekniğine göre analiz yapılırken, çalışma grupları ile ilgili kategorizasyonda, veri toplama araçları ve veri analiz teknikleri ile ilgili bilgilerde tez yazarlarının verdiği bilgiler dikkate alınmıştır. Araştırmalarda söz konusu alt problemler hakkında, lisansüstü tezin yazarı tarafından açık ve net bir şekilde bilgi verilmeyen çalışmalarda, tez çalışmasının ilgili bilgisi araştırmacı tarafından tahmin edilebiliyor bile olsa “belirtilmemiş” ifadesi kodlanmıştır.

İfade edilen alt problemlerde, “belirtilmemiş” ifadesinin kodlandığı lisansüstü tezler, araştırmacı tarafından incelenmiş ve elde edilen sonuçlar ayrı bir tablo halinde sunulmuştur.

Değerlendirmesi yapılan tezlerden elde edilen bulgular, frekans ve yüzde olarak ifade edilmiştir.

4.BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, anabilim dalının kuruluşundan bugüne kadar yapılmış tezlerin, araştırma soruları doğrultusunda incelenmesi sonucu toplanan verilerin analizinden elde edilen bulgular ve yorumları yer almaktadır.

4.1.YTÜ EY Anabilim Dalı Lisansüstü Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Tablo 1’de EY anabilim dalı lisansüstü tezlerinin yıllara göre dağılımı sunulmuştur.

Tablo 1:Tezlerin Yıllara Göre Frekans Ve Yüzde Dağılımları

Yıllar	n	%
1999	4	3.73
2000	1	0.93
2001	10	9.35
2002	6	5.61
2003	6	5.61
2004	5	4.67
2005	16	14.95
2006	6	5.61
2007	20	18.73
2008	5	4.67
2009	4	3.73
2010	7	6.54
2011	6	5.61
2012	1	0.93
2013	3	2.80
2014	4	3.73
2015	3	2.80
TOPLAM	107	100.00

Tablo 1’de tezlerin yıllara göre dağılımı gösterilmektedir. Buna göre 2007 yılında 20 adet tezin, 2005 yılında 16 adet tezin, 2001 yılında 10 adet tezin, 2010 yılında 7 adet tezin, 2002-2003-2006 ve 2011 yıllarında 6 adet tezin, 2004 ve 2008 yıllarında 5’er tezin, 1999-2009 ve 2014 yıllarında 4’er tezin, 2013 ve 2015 yıllarında 3’er tezin ve 2000 ve 2012 yıllarında 1’er tezin yapıldığı görülmektedir. 2000 yılında yalnızca 1

tezin olması; anabilim dalının kuruluşuna yakın bir tarih olması nedeniyle; araştırmacıların çalışmalarına devam ettiği ve tezlerinin tamamlanmadığını düşündürmektedir. Nitekim 2001 yılında 10 adet tezin olması, bu düşüncüyü destekler niteliktedir.

Elde edilen sayısal verilen dikkatle incelendiğinde; son yıllarda anabilim dalında yapılan tezlerde nicelik olarak ciddi bir düşüş görülmektedir. Yükseköğretim Kurulunca 2011 ve 2012 yıllarında iki af çıkarılarak, çeşitli nedenlerle üniversite ile bağlantısı kesilen öğrencilerin dönüşü sağlanmıştır. 25.02.2011 tarih ve 27857 sayılı Mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6111 sayılı Kanunun 171, 172, 173. Maddelerinin uygulanması 07.07.2011 tarihli Genel Kurul'da incelenmiş ve uygulamasına yönelik kararlar alınmıştır. 12.07.2012 tarih ve 28351 sayılı R.G'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6353 Kanununun Geçici 11. maddesi ile 2547 sayılı Kanuna eklenen 63. Geçici Madde ile "Süresi içinde başvuramaları nedeniyle bu Kanunun geçici 58. inci maddesinden yararlanamayan (Uluslararası Ortak Lisans Programları çerçevesinde öğrenim görenler dâhil), bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ilişkilerinin kesildiği yükseköğretim kurumuna başvuruda bulunmaları halinde geçici 58'inci maddede yer alan esaslara göre takip eden eğitim-öğretim yılında öğrenimlerine başlayabilirler." hükmü eklenmiştir. Kanun 25 Şubat 2011 tarihine kadar, yükseköğretim kurumlarında hazırlık dâhil bütün sınıflarda intibak, önlisans, lisans tamamlama, lisans, lisansüstü öğrenimi gören öğrenciler kendi isteğiyle ilişkileri kesilenler ile yurt dışındaki üniversitelerden yatay geçiş yaptıktan sonra yatay geçişleri iptal edilenler dâhil, terör suçundan hüküm giyenler hariç her ne sebeple olursa olsun ilişkisi kesilenler ile bir programı kazandıkları halde kayıt yaptırmayan öğrencileri kapsamaktadır. Söz konusu kanun **öğrencilere başvuru için süre sınırlaması getirmemekte olup**, Yükseköğretim kurumları tarafından 6353 Sayılı Kanun'un 11. Maddesinin uygulanmasında Yükseköğretim Kurulu tarafından 6111 Sayılı Kanununun Geçici 58. Maddesinin uygulanmasına ilişkin alınan kararlar dikkate alınmaktadır (www.yok.gov.tr , 26.03.2017).

Söz konusu kanunların gündeme gelmesiyle öğrenim süresindeki kısıtlamanın ortadan kaldırılmış olması, tezlerdeki niceliksel düşüşün bir nedeni olarak düşünülebilir.

Tamamlanan tezlerin sayılarındaki düşüş ve yükselişin bir diğer nedeni; Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı'nda ders döneminin yakın zamana kadar üç dönem olarak yürütülmesi olabilir. Ders kredisini tamamlamayan öğrencilerin tez sürecine geçemeyecekleri düşünülürse, bu durum bazı yıllardaki artan sayının açıklaması olarak da değerlendirilebilir.

2015 yılına baktığımızda yalnızca 3 tezin üretilmiş görünmesinin nedeni, 2015 yılında hazırlanan tezlerin henüz sisteme yüklenmemiş olması olabilir.

Alanın gelişiminde üretilen tezlerin önemi çalışma boyunca açıklanmış, tartışılmıştır. Bilimsel bilginin üretildiği kurumlar olan üniversitelerde verilen lisansüstü eğitim, bilimin gelişmesini, ilerlemesini sağlayan bilginin ortaya çıkarıldığı süreçlerdir. Elde edilen bilgiler alana ilişkin sorunlara çözüm bulur ve politikalar geliştirmede kaynak oluşturur. Eğitim politikalarında sıklıkla değişiklikler yapıldığı göz önüne alındığında, yanı sıra alana sağlanan katkı açısından üretilen bilimsel bilginin yazılı rapora dönüştürüldüğü tezler ve tezlerin değerlendirilmesi önem arz eder.

Bu nedenle yüz bini aşkın sayıda eğitimcinin görev yaptığı İstanbul ilinde, Avrupa yakasında eğitim yönetimi lisansüstü programının bulunduğu iki devlet üniversitesinden biri olan Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı alanda önemli bir yere sahiptir. Burada üretilen tezlerin azlığı alanın gelişimini de etkileyecek bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gelişmekte olan eğitim yönetimi alanında önceki yıllarda daha fazla tezin üretilmesi, güncel çalışmaların son yıllarda azalma göstermesi, alanın ve anabilim dalının gelişimi açısından geleceğini sorgulatmaktadır.

4.2.YTÜ EY Anabilim Dalı Lisansüstü Tezlerinin Yıllara Göre Tematik Dağılımına İlişkin Bulgular

Tablo 2'de YTÜ EY anabilim dalı lisansüstü tezlerinin yıllara göre tematik dağılımı sunulmuştur.

1998 yılında anabilim dalının kuruluş yılı olduğundan herhangi bir tez çalışması bulunmamaktadır. 1999, 2000, 2002 ve 2003 yıllarında yapılmış olan çalışmalar sınırlandırılmıştır. Bu nedenle 2001, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 ve 2015 yıllarına ait çalışmalar incelenmiştir.

Tablo 2: Tezlerin Yıllara Göre Tematik Dağılımı

	Yıllara Göre Tematik Dağılım	2001	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	TOPLAM	
		n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n
1	Öğrenme-öğretme süreci	1	1			6			1		1	1	1	1	13	18.3
2	Yönetim ve okul psikolojisi			1	1	6	2	1	2	2					15	21.1
3	Örgütsel davranış		1			4	1		4	6				3	19	26.8
4	İdari yapı ve süreçler		1	1	1		2	2							7	9.9
5	Eğitimde liderlik		1	1	1							1	1	1	6	8.5
6	Okul iyileştirme ve geliştirme							1							1	1.4
7	Okullarda iletişim															
8	Örgüt kültürü ve iklimi								1				1		2	2.8
9	Eğitim ekonomisi ve planlaması					1									1	1.4
10	Okullarda güç ve politika															
11	İnsan kaynakları yönetimi				1	2									3	4.2
12	Eğitim denetimi				1	2									3	4.2
13	Okul çevre ilişkisi		1												1	1.4
	Toplam	1	5	3	5	21	5	4	8	8	1	2	3	5	71	100

Yapılan çalışmalarda tercih edilen temalar tez danışmanı ile birlikte incelenmiş, 13 adet tema belirlenmiş ve tezler belirlenen temaların başlıklarına göre sınıflandırılmıştır.

Buna göre tablo 2’de; 2001-2015 yılları arasında yazılmış olan tezler incelendiğinde çalışılan konuların; %26.8 oranında örgütsel davranış, %21.1 oranında yönetim ve okul psikolojisi, %18.3 oranında öğrenme ve öğretme süreci, %9.9 oranında idari yapı ve süreçler, %8.5 oranında eğitimde liderlik, %4.2 oranında insan kaynakları yönetimi ile eğitim denetimi, %2.8 oranında örgüt kültürü ve iklimi, %1.4 oranında okul iyileştirme ve geliştirme, eğitim ekonomisi ve planlaması ile okul çevre ilişkisi olduğu görülmüştür.

YTÜ EY alanında yapılan tez çalışmalarında seçilen temalar ve bunların yıllara göre dağılımı incelendiğinde; tez yazarlarının lisansüstü çalışmalarında birden fazla temayı ele aldıkları görülmüştür. Bu nedenle 63 adet tez incelenmiş ancak 71 adet tema bulunmuştur.

İnsan kaynakları yönetimi, eğitim denetimi, örgüt kültürü ve iklimi, okul iyileştirme ve geliştirme, eğitim ekonomisi ve planlaması, okul çevre ilişkisi gibi konuların az tercih edilmesinin nedeni, anabilim dalında eğitim yönetimi ve denetimi alanının denetleme, planlama, ekonomi gibi konulardan çok yönetim kısmının üzerinde durulması ve programda okutulmak üzere seçilen derslerde bu konulara ağırlık verilmesi olabilir. Yanı sıra, veriler dikkatle incelendiğinde okullarda iletişim ile okullarda güç ve politika konularında hiç çalışma yapılmadığı görülecektir.

Temaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde; öğrenme-öğretme süreci, yönetim ve okul psikolojisi, örgütsel davranış, idari yapı ve süreçler ile eğitimde liderlik konularının çalışılma sıklığında zaman zaman düşüş yaşansa da popülerliğini koruduğu görülmektedir. Güncel çalışmalar açısından son beş yıl incelendiğinde; örgütsel davranış, öğrenme-öğretme süreci, yönetim ve okul psikolojisi konuları hala popülerliğini sürdürürken; idari yapı ve süreçler, okullarda iletişim, eğitim ekonomisi ve planlaması, okullarda güç ve politika, insan kaynakları yönetimi, eğitim denetimi ve okul çevre ilişkisi konularının hiç çalışılmadığı göze çarpmaktadır.

Tematik dağılım incelendiğinde, elde edilen sonuçlar belli temalarda yığılma olmasının yanı sıra araştırılmamış temaların da olduğunu göstermektedir. Bu durum sonraki çalışmaları tekrar düşmekten korumanın yanı sıra, araştırmacıların daha önce çalışılmamış konulara yönelmesini ve alana ilişkin yeni bilgilere ulaşılmasını da sağlayacaktır. Yeni bilgilere ulaşılması, anabilim dalında farklı tema alanlarının da sorunlarını görünür kılacak, problemlere çözüm üretecek bilimsel bilgilerin ortaya çıkarılmasında ve sonuç olarak alanın gelişimine önemli ölçüde katkı sağlayacaktır.

4.3. Tezlerde Kullanılan Araştırma Modellerinin/Desenlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tablo 3’de lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma modellerinin/desenlerinin frekans ve yüzdelik dağılımı sunulmuştur. Bu tablodan yola çıkılarak, tezlerin %4.76 oranında nicel araştırma modelinin, %1.59 oranında nitel araştırma modelinin

kullanıldığı; söz konusu tezlerin 59 tanesinde %93.65 oranında kullanılan araştırma modelinin belirtilmediği göze çarpmaktadır. Araştırma, bilinmeyen bir konu hakkında bilgi toplama eylemi iken; araştırma modeli bu araştırmanın nasıl yapıldığının cevabıdır. Bazı çalışmalarda araştırma modelinin belirtilmeme nedeni; araştırmacının, çalışmasının modeli ile ilgili kısmına yeterli önemi vermemesi ya da konu hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması şeklinde düşünülebilir.

Tablo 3: Tezlerde Kullanılan Araştırma Modellerinin/Desenlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları

MODEL/DESEN	n	%
Nicel	3	4.76
Nitel	1	1.59
Belirtilmemiş	59	93.65
TOPLAM	63	100.00

Kullanılan araştırma modelinin yazarı tarafından belirtilmediği 59 adet tez, araştırmacı tarafından incelenmiş ve elde edilen sonuçlar tablo 4’de sunulmuştur.

Araştırma modeli belirtilmemiş 59 adet tezin model/deseni şu şekildedir;

Tablo 4: Yazarı Tarafından Açıkça Belirtilmemiş Tezlerin Araştırma Model/Desenlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları

MODEL/DESEN	n	%
Nicel	57	96.60
Nitel	1	1.70
Nicel+Nitel	1	1.70
TOPLAM	59	100.00

Tablo 4’de yazarı tarafından araştırma modeli açıkça belirtilmemiş tezlerde kullanılan araştırma modellerinin/desenlerinin frekans ve yüzdelik dağılımı sunulmuştur. Bu tabloya göre tezlerin %96.60 oranında nicel araştırma modeli ile desenlendiği, %1.70 oranında nitel araştırma modelinin kullanıldığı, %1.70 oranında nicel ve nitel araştırma modelinin birlikte kullanıldığı görülmektedir.

Tezlerde kullanılan araştırma modelleri, yazarı tarafından açıkça belirtilenler ve araştırmacı tarafından yapılan incelemelerden elde edilen bulgular birleştirildiğinde ortaya çıkan sonuçlar tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5’de lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma modellerinin/desenlerinin frekans ve yüzdelik dağılımı sunulmuştur. Buna göre tezlerin %95.23 oranında nicel araştırma modeli ile desenlendiği, %3.18 oranında nitel araştırma modeli ile desenlendiği, %1.59 oranında nicel ve nitel araştırma modelinin birlikte kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 5: Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Araştırma Modellerinin/Desenlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları

MODEL/DESEN	n	%
Nicel	60	95.23
Nitel	2	3.18
Nicel+Nitel	1	1.59
TOPLAM	63	100.00

Nicel araştırmaların araştırmacılar tarafından daha fazla tercih edilmesinin nedeni, nicel araştırmalarda sayısal verilerle çalışırken, nitel araştırmaların derinlemesine çalışmalar gerektirmesi olabilir. Bilimsel çalışmalarda amaç; istatistiki verilerden elde edilen sonuçlara farklı bir bakış açısı ile yorum getirmektir; ancak nicel araştırmalar incelendiğinde söz konusu çabanın zaman zaman ikinci planda kaldığı görülmekte, bu durumun da bilimsel çalışmalarda nitelik sorununa neden olabileceği düşünülmektedir. Yapılan çalışmaların diğerlerinden farkını ortaya koyan, elde edilen verilerle yapılan incelemeler ve yorumlardır. Bu nedenle nitel çalışmalar, alana derinlik ve perspektif kazandırır. Bilginin yeni bakış açılarıyla artmasını kolaylaştırır.

Nicel araştırmaların sonuçları genellenebilir bulgular ortaya koysa da özellikle eğitim bilimlerindeki olguları ifadesinde yetersiz kalmaktadır.

4.4. Tezlerde Kullanılan Araştırma Yöntemlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Tablo 6: Tezlerde Kullanılan Araştırma Yöntemlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımı

YÖNTEM	n	%
Genel tarama	52	82.54
Genel tarama+ İlişkisel tarama	1	1.59
İlişkisel tarama	9	14.28
Deneysel model	1	1.59
TOPLAM	63	100.00

Tablo 6’da görüldüğü gibi tezlerde %82.82 oranında genel tarama modeli, %1.56 oranında genel tarama+ilişkisel tarama, %14.06 oranında ilişkisel tarama, %1.56 oranında deneysel modelin kullanıldığı tespit edilmiştir.

İncelenen tezlerden bir tanesinde yazar, araştırma modelini desenlerken genel tarama modeli ile ilişkisel tarama modelini birlikte kullandığını belirtmiştir. Bu nedenle söz konusu çalışma ayrı bir başlıkla sunulmuştur.

Araştırma modeli, araştırmanın nasıl yapıldığının ifadesi, araştırmanın kılavuzudur. Araştırmanın gerçekleştirilmesi için tarama ve deneme olmak üzere iki araştırma modelinden söz edilebilir. Tarama modelinde var olan durum açıklanır. Araştırmacılar deneme modelini, neden-sonuç ilişkisini anlamak amacıyla tercih ederler. Deneme modelleri kuram geliştirmeye dönük çalışmalardır.

Araştırmalarda tarama modelinin sıklıkla tercih edilmesi, araştırmacıların zaman ve emek faktörlerini göz önüne aldığını düşündürmektedir. Yanı sıra eğitim sistemlerinin açık sistemler ve dinamik yapılar olduğu bilindiğinden, yapılan çalışmalarda farklı araştırma yöntemlerinden yararlanması, alanın doğası gereği önemlidir. Eğitimin dinamik yapısını göz önüne alındığında, farklı sorunlara çözüm bulmak ve yeni bilgilere ulaşmakta, farklı araştırma modellerinden yararlanılması gereklidir.

4.5.Tezlerde Kullanılan Örneklem Seçim Yöntemlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tezlerde kullanılan örneklem seçim yöntemleri tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7: Tezlerde Kullanılan Örneklem Seçim Yöntemlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları

ÖRNEKLEM YÖNTEMİ	n	%
Oransız Eleman Örneklem	31	39.75
Oranlı Eleman Örneklem	4	5.13
Oransız Küme Örneklem	1	1.28
Oranlı Tabakalı Örneklem	2	2.56
Amaçlı Örneklem	1	1.28
Evrenin Tamamı	26	33.33
Belirtilmemiş	13	16.67
TOPLAM	78	100.00

Tablo 7’de görüldüğü gibi yapılan tezlerde %39.75 oranında oransız eleman örnekleme, %5.13 oranında oranlı eleman örnekleme, %1.28 oranında oransız küme örnekleme, %2.56 oranında oranlı tabakalı örnekleme, %1.28 oranında amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmış, %33.33 oranında evrenin tamamı ile çalışılmış ve tezlerin %16.67’sinde örnekleme alma yöntemi belirtilmemiştir.

İncelenen 15 adet lisansüstü tezde araştırmacıların birden fazla çalışma grubuyla çalışma yaptıkları, farklı çalışma gruplarında farklı örnekleme alma yöntemlerini kullandıkları görülmüştür. Bu nedenle 63 adet tez incelenmiş ancak 78 adet örnekleme yöntemi bulunmuştur.

Tezler incelendiğinde 13 adet çalışmada, örnekleme alma yönteminin açıkça ifade edilmediği görülmüştür. Yazarı tarafından örnekleme alma yöntemi açıkça belirtilmeyen 13 adet tez araştırmacı tarafından incelenmiş ve sonuçlar tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8: Örnekleme Seçim Yöntemi Açıkça Belirtilmeyen Tezlerin Frekans ve Yüzde Dağılımları

ÖRNEKLEM YÖNTEMİ	n	%
Oransız Eleman Örnekleme	11	78.57
Oranlı Eleman Örnekleme	1	7.14
Evrenin Tamamı	2	14.29
TOPLAM	14	100.00

Tablo 8 incelendiğinde, örnekleme alma yöntemi belirtilmemiş 13 adet lisansüstü tezin %78.57’sinde oransız eleman örnekleme yönteminin, %7.14’ünde oranlı eleman örnekleme yönteminin kullanıldığı, %14.29’unda ise örnekleme alma yoluna gidilmediği ve evrenin tamamı ile çalışıldığı görülmektedir.

İncelenen 13 adet lisansüstü tezde araştırmacıların birden fazla çalışma grubuyla çalışma yaptıkları, farklı çalışma gruplarında farklı örnekleme alma yöntemlerini kullandıkları görülmüştür. Bu nedenle 13 adet tez incelenmiş ancak 14 adet örnekleme yöntemi bulunmuştur.

Tezlerde kullanılan örnekleme yöntemleri, yazarı tarafından açıkça belirtilenler ve araştırmacı tarafından yapılan inceleme sonucunda elde edilen bulgular birleştirildiğinde elde edilen sonuçlar tablo 9’da verilmiştir.

İncelenen 63 adet lisansüstü tezde araştırmacıların birden fazla çalışma grubuyla çalışma yaptıkları, farklı çalışma gruplarında farklı örnekleme alma yöntemlerini kullandıkları görülmüştür. Bu nedenle 63 adet tez incelenmiş ancak 79 adet örnekleme yöntemi bulunmuştur.

Tablo 9: Tezlerde Kullanılan rnekleme Seçim Yöntemlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları

ÖRNEKLEM YÖNTEMİ	n	%
Oransız Eleman rnekleme	42	53.15
Oranlı Eleman rnekleme	5	6.33
Oransız Küme rnekleme	1	1.27
Oranlı Tabakalı rnekleme	2	2.54
Amaçlı rnekleme	1	1.27
Evrenin Tamamı	28	35.44
TOPLAM	79	100.00

Bilimsel araştırmalarda amaç çok fazla veri toplamak değil bilimsel açıdan geçerli ve güvenilir olan bilgilere ulaşmaktır. Evren araştırmanın amacına uygun olacak şekilde, araştırma sonucunda elde edilen bilgilerin genellendiği bütündür. Evren üzerinde çalışma yapmanın birçok zorluğu olduğu düşünüldüğünde evrenden örnekleme alma yoluna gidilir. Örnekleme alınırken evreni temsil yeterliğine dikkat edilir. Amaca uygun olarak yapılan bu sınırlandırma çalışması araştırmanın sonuçlarını da etkileyecektir. Bir çalışmada seçilen örnekleme yönteminin açıklanması, çalışmanın sonuçlarının çalışma evrenine genellenmesinde önem arz etmektedir (Karadağ, 2009, 159). Evren ve örnekleme araştırmanın gidişatını ve araştırma sonucunda elde edilen bilimsel bilginin geçerliliğini önemli ölçüde etkileyecek güce sahiptir.

Çalışma kapsamında incelenen 13 tezde, araştırmacı tarafından örnekleme yöntemi hakkında yeterince açık bir şekilde bilgi verilmediği görülmüştür. Bunun nedeni olarak; araştırmacının, çalışmasının örnekleme ile ilgili kısmına yeterli önemi vermemesi ya da konu hakkında bilgi sahibi olmaması şeklinde düşünülebilir.

4.6. Tezlerde Veri Toplamada Başvurulan alışma Gruplarının Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tablo 10’da görüldüğü gibi yapılan lisansüstü tezlerin katılımcılarının %0.94 oranında ilköğretim öğrencileri, ile milli eğitim müdürlüğü yöneticileri ve doküman

incelemesi olarak belirtildiği, %4.67 oranında ortaöğretim öğrencileri ve ilköğretim müfettişlerinin, %1.87 oranında yükseköğretim öğrencileri, okul öncesi öğretmenleri ve okul öncesi yöneticilerinin, %30.84 oranında ilköğretim öğretmenleri, %13.08 oranında ortaöğretim öğretmenleri, %19.62 ilköğretim yöneticileri, %7.48 oranında ortaöğretim yöneticileri, %3.74 oranında ilköğretim velileri, %2.80 oranında öğretim elemanları ve üniversite çalışanlarının olduğu belirlenmiştir. Yapılan 2 adet lisansüstü tez çalışmasında, tezin yazarı tarafından çalışma grubunun açıkça belirtilmediği göze çarpmaktadır.

Tablo 10: Tezlerde Veri Toplamada Başvurulan Çalışma Gruplarının Frekans ve Yüzde Dağılımları

ÇALIŞMA GRUBU	n	%
Öğrenciler		
İlköğretim öğrencileri	1	0.94
Ortaöğretim öğrencileri	5	4.67
Yükseköğretim öğrencileri	2	1.87
Öğretmenler		
Okul öncesi öğretmenleri	2	1.87
İlköğretim öğretmenleri	33	30.84
Ortaöğretim öğretmenleri	14	13.08
Yöneticiler		
Okul öncesi yöneticileri	2	1.87
İlköğretim yöneticileri	21	19.62
Ortaöğretim yöneticileri	8	7.48
İlçe milli eğitim müdürlüğü yöneticileri	1	0.94
İlköğretim velileri	4	3.74
İlköğretim müfettişleri	5	4.67
Öğretim elemanları	3	2.80
Üniversite idari personeli	3	2.80
Doküman	1	0.94
Belirtilmemiş	2	1.87
TOPLAM	107	100.00

Tablo 10 incelendiğinde incelenen 2 adet tezde araştırmacı tarafından tercih edilen çalışma grubunun açıkça belirtilmediği görülmektedir. Örnekleme belirtilmemiş iki tez incelendiğinde; araştırmacılardan biri, belli bir tarih aralığında Milli Eğitim Bakanlığı Hizmet İçi Eğitim Dairesi tarafından düzenlenen formatörlük kursunda, hizmet içi eğitim programındaki katılımcıların tümüne; diğer araştırmacı ise okullarda halkla ilişkiler etkinliklerini yürütülenlere anket uygulayarak çalışmasını yaptığını belirtmiştir. Söz konusu açıklamalardan, veri toplama araçlarının

uygulandığı çalışma grubu net olarak açıklanmadığı için bu tezler, veri toplamada başvurulan çalışma grupları alt amacında “belirtilmemiş” olarak kodlanmıştır.

Araştırmacıların veri toplamada öncelikli olarak öğretmen ve öğrencilere yönelmesinin nedeni, araştırma problemlerini bu gruplara yönelik olarak hazırlamaları, yöneticilerin sayıca öğretmen ve öğrencilerden daha az olması ve araştırmacının örneklem almada istediği sayıya ulaşmadaki zorluğu ve yöneticilerin araştırmalara katılmada gönülsüz davranmaları ya da araştırmaya katılmamaları olabilir. Ayrıca araştırmanın teması, araştırma kapsamına alınacak çalışma gruplarını da etkileyeceğinden, temadaki yığılma, çalışma gruplarında da karşımıza çıkmaktadır.

4.7. Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçlarının Frekans ve Yüzelik Dağılımları

Tablo 11: Tezlerde Kullanılan ve İsim Olarak Belirtilen Veri Toplama Araçlarının Frekans ve Yüzelik Dağılımları

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	n	%
Literatür taraması	19	21.84
Anket	47	54.02
Ölçek	16	18.39
Doküman analizi	2	2.30
Envanter	1	1.15
Diğer (toplantı-görüşme-ses kaydı deşifresi)	2	2.30
TOPLAM	87	100.00

Tablo 11 incelendiğinde yapılan lisansüstü tezlerde araştırmacılar, %21.84 oranında literatür taraması, %54.02 oranında anket, %18.39 oranında ölçek, %1.15 oranında envanter, %2.30 oranında doküman analizi ve toplantı, görüşme, ses kaydı deşifresi gibi yöntemlerden yararlandıklarını ifade etmişlerdir.

İncelenen lisansüstü tezlerde araştırmacıların birden fazla veri toplama aracı kullandıkları görülmüştür. Bu nedenle 63 adet tez incelenmiş ancak 87 adet veri toplama aracı bulunmuştur.

Araştırmacıların anket ve ölçeği tercih etmelerinin nedenleri; ekonomik olması, hızlı bir şekilde ve kısa zamanda çok sayıda veriye ulaşmalarını sağlaması ile geleneksel anlayışla sayısal verilerle çalışmalarını desteklemeyi arzulamalarından

kaynaklanabilir. Eğitim yönetimi alanının gelişmekte olduğu hatırlandığında, araştırmacıların farklı veri toplama araçlarına yönelmeleri, alanın özgün çalışmalarına duyduğu ihtiyacı karşılayacağı ümit edilmektedir.

Eğitimin sosyal yönü ve dinamik yapısı göz önüne alındığında, eğitimbilimleri araştırmalarında kullanılan her bir tekniğin, araştırılan durumun farklı boyutlarını ortaya koyacağı düşünülürse farklı veri toplama tekniklerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Her araştırma tekniği sosyal gerçekliğe farklı bir açıdan yaklaşmaktadır. Bu nedenle, her araştırma tekniği tek başına kullanıldığında kendi amaçlılığı açısından araştırma sorusunun yanıtlanmasına büyük katkıda bulunmaktadır. Ancak, her araştırma tekniği, kendi dezavantajları çerçevesinde sosyal gerçekliği sınırlı ve yanlı olarak açıklamaktadır. Bu çerçevede, herhangi bir eğitimbilim çalışmasında tek bir yöntemle bağlı sonuç elde edilmesi durumunda, araştırma sonuçlarının sosyal gerçekliği ne kadar yansıttığı tartışmalı duruma gelmektedir (Türnüklü, 2001, 9). Bu nedenle özellikle eğitimbilimleri araştırmalarında farklı yöntem ve tekniklerin birlikte kullanılması önemlidir.

4.8. Tezlerde Kullanılan Veri Analiz Tekniklerinin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Tezlerde kullanılan veri analiz tekniklerine ilişkin bulgular tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12’de lisansüstü tezlerde kullanılan veri analiz tekniklerine ilişkin bulgular sunulmuştur. Bu tabloya göre lisansüstü tezlerde %10.22 oranında frekans, %9.95 oranında yüzde, %14.52 oranında ağırlıklı ortalama, %11.80 oranında standart sapma, %14.52 oranında t-testi, %13.71 oranında ANOVA, %4.30 oranında pearson ilişki katsayısı, %4.03 oranında tukey hsd, %0.54 oranında wilcoxon işaret testi, %1.61 oranında scheffe, %0.81 oranında tamhane’s t2, %2.42 oranında kruskal wallis h, %2.42 oranında mann whitney u, %1.34 oranında kolmogorov smirnov, %1.08 oranında çoklu lineer regresyon kullanılırken; %0.27 oranında manova, kaykare, welch, Brown-forsyth, z testi, bonferroni, q-q grafiği ve %0.54 oranında ise toplantı-çalıştay-görüşme-ses kaydı gibi teknikler kullanılmıştır.

İncelenen lisansüstü tezlerde araştırmacıların birden fazla veri analiz tekniğinden yararlandıkları görülmüştür. Bu nedenle 63 adet tez incelenmiş ancak veri analiz tekniği frekansı 372 olarak bulunmuştur.

Tablo 12: Tezlerde Kullanılan Veri Analiz Tekniklerine İlişkin Bulgular

ANALİZ TEKNİKLERİ	n	%
Frekans	38	10.22
Yüzde	37	9.95
Ağırlıklı ortalama	54	14.52
Standart sapma	44	11.80
t-testi	54	14.52
Tek yönlü Anova	51	13.71
Fisher LSD	16	4.30
Pearson ilişki katsayısı	16	4.30
Tukey HSD	15	4.03
Wilcoxon işaret testi	2	0.54
Scheffe	6	1.61
Tamhane's T2	3	0.81
Kruskal Wallis H	9	2.42
Mann Whitney U	9	2.42
Kolmogorov Smirnov	5	1.34
Çoklu Lineer Regresyon	4	1.08
MANOVA	1	0.27
Kaykare	1	0.27
Welch	1	0.27
Brown-forsyth	1	0.27
Z Testi	1	0.27
Bonferroni	1	0.27
q-q grafiği	1	0.27
Diğer(toplantı-çalıştay-görüşme-ses kaydı)	2	0.54
TOPLAM	372	100.00

Araştırmacıların frekans, yüzde, ortalama, standart sapma ve t-testi gibi istatistiki tekniklerin tercih etmelerinin nedenleri; ileri düzey istatistiki teknikleri bilmiyor olmaları, araştırmalarında zaman ve emek faktörünü gözetererek kısa zamanda sonuca ulaşmayı arzulamaları olabilir.

Eğitim kapsamlı bir olgudur, bu nedenle eğitim konularında yapılan çalışmalar kapsamlı çalışmalardır. Araştırmanın ve araştırmacının amacına uygun olacak şekilde nitel ya da nicel çalışmaların tercihi, verilerin analiz yöntemlerini de etkilemektedir. Özellikle nitel çalışmalarda elde edilen sonuçlardan doğru, geçerli, bilimsel sonuçlara ulaşmak araştırmacının bilgisine bağlıdır. Bir araştırmada,

araştırmanın amacına bağlı olarak nitel ve nicel verilere ihtiyaç duyulabileceğinden, her iki yöntemden de yararlanıldığı, çeşitli istatistiki tekniklerin tercih edildiği araştırmaların sonuçlarının daha kapsamlı, etkin ve geçerli olması beklenir. Bilimsel bilgiye ulaşabilmek için tercih edilecek veri analiz tekniklerinde de dikkatli olunması gerekmektedir.

Birkök (2008), sayısal araştırma düzeneklerinin istatistiki analizlerle işlenebilecek rakamlara dayalı benzerlikleri ve farkları ortaya koyan bir anlama sahip olduğunu, niteliksel araştırma düzeneklerinin ise mevcut fenomeni bütün boyutlarıyla tanımaya ve anlamaya yönelik olduğunu belirtmiştir. Nitelik analizinde incelenen durumun tüm nitelikleriyle analiz edilmesi amaçlanır, kuram geliştirmeye yönelik çalışmalardır. Bu açıdan değerlendirildiğinde araştırmacıların bilimsel bilgiye ulaşmada, sayısal veriler için istatistiki teknikleri kullanma ve nitel verileri yorumlayabilme donanımına sahip olmaları önemlidir.

Araştırma amacına uygun olarak toplanan verilerin analiz edilmesi bir açıdan verilerin anlamlı hale gelmesi işidir. Günümüzde gelişen teknoloji sayesinde zaman ve emek tasarrufu sağlayan paket programlar aracılığıyla istatistiksel sonuçlar hızlı bir şekilde elde edilebilmektedir ancak, bu sonuçlara ulaşabilmek için araştırmacının uygun istatistiki tekniklere karar verebilmesi, bunları uygulayabilmesi ve elde ettiği sonuçları yorumlayıp raporlaştırabilmesi gibi yeterliliklere sahip olması gerekmektedir.

Eğitim olgusunun çok boyutlu yapısı göz önüne alındığında, farklı veri analiz tekniklerinin kullanılması, araştırmanın sonuçları açısından geniş bir perspektifte bulgular sunacağından; araştırılan duruma da birçok boyutta ışık tutacaktır. Bu durum eğitimbilimleri araştırmalarının niteliği açısından gereklidir.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı'nda, anabilim dalının kuruluşundan günümüze kadar geçen sürede (1999-2015) yapılmış yüksek lisans tezlerinin incelenmesi ve değerlendirilmesiyle elde edilen sonuçlar sunulmuş ve önerilere yer verilmiştir. Söz konusu hedefle ulaşılabilir haldeki 63 adet tez incelenmiş ve elde edilen sonuçlar değerlendirilmiştir.

Tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde, 2007 yılında 20 adet tezin, 2005 yılında 16 adet tezin, 2001 yılında 10 adet tezin, 2010 yılında 7 adet tezin, 2002-2003-2006 ve 2011 yıllarında 6 adet tezin, 2004 ve 2008 yıllarında 5'er tezin, 1999-2009 ve 2014 yıllarında 4'er tezin, 2013 ve 2015 yıllarında 3'er tezin ve 2000 ve 2012 yıllarında 1'er tezin yapıldığı görülmektedir. Anabilim dalında yapılan tezlerdeki sayısal düşüş Yükseköğretim Kurulunca zaman zaman çıkarılan aflar nedeniyle öğrenim süresindeki kısıtlamanın ortadan kaldırılması olabilir.

Üretilen tezlerin tematik dağılımı incelendiğinde çalışılan konuların; %26.8 oranında örgütsel davranış, %21.1 oranında yönetim ve okul psikolojisi, %18.3 oranında öğrenme ve öğretme süreci, %9.9 oranında idari yapı ve süreçler, %8.5 oranında eğitimde liderlik, %4.2 oranında insan kaynakları yönetimi ile eğitim denetimi, %2.8 oranında örgüt kültürü ve iklimi, %1.4 oranında okul iyileştirme ve geliştirme, eğitim ekonomisi ve planlaması ile okul çevre ilişkisi olduğu görülmüştür.

Araştırmaların dar bir alanda sıkıştığı, belli konularda yoğunlaşmalar olduğu, okullarda iletişim, okullarda güç ve politika konularının hiç çalışılmadığı görülmüştür. Alan yazın incelendiğinde birçok araştırmacının da eğitim araştırmalarının belli temalar üzerinde durduğu sonucuna vardıkları görülmektedir. Campell (1979), 1965-1978 yılları arasında Education Administration Quarterly (EAQ)'de yayınlanan çalışmalarını tema açısından incelemiş ve araştırmacılar tarafından en çok tercih edilen temaların; politika geliştirme, okulun finansmanı,

motivasyon ve iş doyumunu, karar verme, yöneticilerin hazırlanması ve liderlik olduğunu sıralamıştır.

Hsu (2005), American Educational Research Journal (AERJ), Journal of Experimental Education (JEE) ve Journal of Educational Research (JER)'de yayınlanmış makaleleri analiz etmiş ve en sık çalışılan konuların; eğitim psikolojisi, öğretmenler, eğitim/öğretim, ölçme/değerlendirme olduğunu ifade etmiştir.

Balcı ve Apaydın (2009), Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi'nde yayımlanan makaleleri değerlendirdikleri çalışmada, 2000-2006 yılları arasındaki araştırmaların çoğunun yöneticinin davranışlarının nedenleri konusunda olduğu, onu yönetici davranışı ile ilgili çalışmaların izlediği sonucuna ulaşmışlardır.

Selçuk ve Palancı (2014), Eğitim ve Bilim dergisinde 2007-2013 yılları arasında yayımlanan makalelerde; en fazla yayın yapılan alanın 61 yayın ile Eğitim Programları ve Öğretim iken ikinci sırada 56 yayın ile Eğitim Yönetimi alanının olduğunu belirtmişlerdir.

Turan, Karadağ, Bektaş ve Yalçın (2014), Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi'nde 2003-2013 yılları arasındaki yayınları inceledikleri çalışmalarında; 247 adet temanın ele alındığı, bunların içerisinde liderlik, tutum, örgüt kültürü, denetim, yükseköğretim, öğrenme stilleri ve tükenmişlik temalarının en sık çalışılan temalar olduğu ve liderlik temasının çalışılma oranında her geçen yıl artış olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Tutum ve örgüt kültürü temalarının popülerliğini korurken; yükseköğretim, denetim, yapılandırmacı öğrenme temalarının belli dönemlerde sınırlı kaldığını belirtmişlerdir.

Aydın ve Uysal (2014), Türkiye'de Eğitim Yönetimi Denetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi alanındaki doktora tezlerini inceledikleri çalışmalarında, en çok tercih edilen temaların eğitim politikaları ve karşılaştırmalı eğitim yönetimi ve yönetim felsefesi, bunu takiben eğitim psikolojisi ve liderlik ile insan kaynakları yönetimi ve gelişimi olduğunu belirtmişlerdir. En az çalışılan konuların eğitim ekonomisi, okul çevre ilişkileri, eğitim denetimi, eğitim planlaması ve eğitim yönetiminde yeni yaklaşımlar olduğunu ifade etmişlerdir.

Ozan ve Köse (2014), Türkiye'de 2007-2011 yılları arasında "Eğitim Programları ve Öğretim" (EPÖ) alanında yayınlanmış makaleleri inceleyerek alandaki araştırma

eğilimlerini belirlemeyi amaçlamışlar ve ULAKBİM Ulusal Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanında taranan ve EPÖ alanında yayın yapan 24 dergi içerisinde yer alan toplam 380 makaleyi analiz kapsamına almışlardır. Araştırma sonuçlarına göre makalelerin yarıdan fazlasının öğrenme, öğretme, öğrenci-öğretmen özellikleri, öğretmen yetiştirme ve program değerlendirme alanlarında yapıldığını tespit etmişlerdir.

Tatık ve Doğan (2014), Marmara Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanındaki yüksek lisans tezlerini inceledikleri çalışmalarında, 2000-2012 yılları arasında üretilen tezlerde örgüt, yönetim, kariyer ve performans konularında yoğunlaştığını belirtmişlerdir.

Elde edilen sonuçlar, Karadağ (2009) tarafından eğitim bilimleri alanında doktora tezlerinin incelendiği çalışmada temalara ilişkin sonuçlarla uyum içindedir.

İşçi (2013), Türkiye’de Eğitim Yönetimi Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Tematik, Metodolojik ve İstatistiksel Açından İncelenmesi çalışmasında 2008-2012 yılları arasında yapılmış tezlerde en sık tercih edilen konuların sırasıyla; öğrenme-öğretme süreci, yönetim ve okul psikolojisi ve örgütsel davranış olduğunu ifade etmiştir.

Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, eğitim yönetimi anabilim dalında çalışılan konuların belli temalarla sınırlı kaldığı, tezlerde tercih edilen tema seçiminde tekrara gidildiği, yıllara göre dağılım incelendiğinde belli konuların popülerliğini koruduğu ve bazı temalarda yığılma olduğu görülmektedir. Benzer sonuçlardan birçok araştırmacı tarafından da söz edilmiştir. Eğitim yönetimi alanının diğer disiplinlere göre gelişme aşamasında olduğu düşünülürse; alanın gelişimi ve ilerlemesi açısından özgün konulara duyulan ihtiyaç büyük bir gereklilik halindeyken, birbirinin tekrarı niteliğindeki araştırmalar alanın geleceği açısından düşündürücüdür.

Tezler araştırma modellerine göre değerlendirildiğinde; 3 tezde nicel, 1 tezde nitel yöntem tercih edilirken, 59 tezde tercih edilen yöntem belirtilmemiştir. Sonuçlar incelendiğinde en dikkat çekici veri; 59 adet tezde kullanılan araştırma modelinin belirtilmemiş olmasıdır. Kullanılan araştırma modelinin yazarı tarafından belirtilmediği 59 adet tez araştırmacı tarafından incelenmiş; bunların 57’sinde nicel,

1 tanesinde nitel, 1 tanesinde ise nicel+nitel araştırma modelinin tercih edildiği görülmüştür. Sonuç olarak 60 adet tezde nicel model, 2 adet tezde nitel model kullanılırken 1 araştırmacı nicel+nitel model kullanmayı tercih etmiştir. Alan yazındaki diğer çalışmalar da bu sonucu destekler niteliktedir.

Altıparmak ve Nakiboğlu (2005), Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yapılan lisansüstü tezleri inceledikleri çalışmalarında, nicel yöntemlerin %86 oranında, %14 oranında ise nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı sonucuna ulaşmışlardır.

Balcı ve Apaydın (2009), Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi dergisinde 2000-2006 yılları arasında yayınlanan makalelerde en çok tercih edilen modelin nicel araştırma modeli olduğunu belirtmişlerdir.

Erarslan ve Çakıcı (2011), "Eğitim Temalı Bilimsel Dergilerin İncelenmesi" başlıklı çalışmalarında, inceledikleri 173 makalenin %48,06'sının nicel çalışmalar olduğu sonucunu vurgulamışlardır.

Devrim (2011), 2005-2006 yıllarında Türkiye'de eğitim bilimleri alanında yayımlanan süreli yayınları incelemiştir. Buna göre çalışmaların %82'sinde nicel model kullanılmıştır.

Ozan ve Köse (2014), Türkiye'de 2007-2011 yılları arasında "Eğitim Programları ve Öğretim" (EPÖ) alanında yayınlanmış 380 makaleyi inceledikleri çalışmalarında; makalelerin %81,5'inin nicel çalışmalar olduğunu tespit etmişlerdir.

Selçuk ve Palancı (2014), analiz ettikleri makalelerin yöntem dağılımının %69,5 oranıyla en fazla nicel araştırmalardan oluştuğu sonucuna varmışlardır.

Erol ve Tüzel (2015), Türkiye'de Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı (EYTPE) doktora programlarında 1986-2011 yılları arasında tamamlanmış olan tezlerde, araştırmacılar tarafından %60 oranında nicel yöntemlerin tercih edildiğini ifade etmişlerdir.

Kaya, Yazıcı, Deliveli, Hoşgörür (2016), "Türkiye'de Eğitim Denetimi Alanında Yapılan Lisansüstü Çalışmaların Değerlendirilmesi" başlıklı çalışmalarında, araştırmaların büyük bir çoğunluğunun nicel araştırma yöntemi (yüksek lisans;

n=136/%75.77 ve doktora; n=14/%66.66) kullanılarak gerçekleştirildiğini belirtmişlerdir.

Akyol ve Yavuzkurt (2016), 2006-2014 yılları arasında Eğitim Denetimi alanında lisansüstü seviyede yapılmış çalışmaları incelemişlerdir. Buna göre araştırmacılar tarafından %66.66 oranında nicel model kullanılmıştır.

Kılıç ve Arslan (2016), “yetişkin eğitimi” alanına ilişkin Türkiye’de yayınlanmış araştırma-inceleme türündeki makaleleri değerlendirmişlerdir. Buna göre araştırmacılar çalışmalarında; nicel araştırmaları (%61,2) ağırlık olarak tercih etmişlerdir.

Aydın ve Uysal (2014), Türkiye’de Eğitim Yönetimi Denetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi alanındaki doktora tezlerini inceledikleri çalışmalarında, nicel araştırma modelinin araştırmacılar tarafından en çok tercih edilen model olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde Balcı (1990) ve Karadağ (2009)’ın araştırmalarında elde ettikleri sonuçlarda nicel model en çok tercih edilen model olmuştur.

Alanyazın incelendiğinde, Türkiye’de eğitim araştırmalarında nitel araştırma modellerinin, nicel modele göre daha az tercih edildiği görülmektedir. Bunun nedeni, yapılan bilimsel çalışmaların geleneksel anlayışla sayısal verilerle ifade edilmesi gerektiği anlayışı olabilir. Nicel araştırmaların yoğunlukla kullanılmasının sebebi, bulgular ışığında geçmiş ve alışılmış mevcut araştırma geleneğine bağlılık olarak ortaya çıkmaktadır. Sayısal verilerin daha güvenilir ve geçerli olduğuna yönelik yaygın inanç da bu durumu desteklemektedir (Aydın ve Uysal, 2014, 194). Fakat son yıllarda yapılan araştırmalarda, nitel araştırmalara duyulan ilginin arttığı gözlenmektedir.

Balcı, Şimşek, Gümüşeli ve Tanrıöğür (2008, 3); eğitim yönetimi alanında yapılan pek çok araştırmada tercih edilen araştırma yöntemlerinde tekrar niteliğinde olmasının nedenini; veri toplama tekniği olarak anketin kullanıldığı nicel araştırmaların, belli standart veri toplama araçlarının kullanımı ile tercih edilen “aracın”, araştırmanın “amacını” belirler hale getirmesidir. Yine söz konusu çalışmaya göre; “10 kişiyle bilimsel çalışma mı yapılır” şeklindeki önyargılı yaklaşımlar, araştırmacıları çeşitli araştırma yöntemlerine yönlendirmekten alıkoymaktadır.

Eğitim ortamları, kendine özgü özellikleri, insana dayalı işleyiş biçimi ve sürekli değişen özellikleriyle yeniden yaratılması imkânsız ortamlardır. Böyle ortamlarda oluşan olguları genellemek oldukça güçtür ve her olgu aslında kendi ortamında ve zamanında anlam kazanır (Yıldırım, 1996, 16).

Koçel (2011, 40), doğa bilimleri ile sosyal bilimleri ayıran en önemli farkın, sosyal bilimlerin konusu olan insanın serbest düşünme ve hareket etme özelliğine sahip olduğunu; doğa bilimlerinde açıklanan olayların “kanun”ların dışına çıkmadığı halde, sosyal bilimlerdeki “kanun”ların insan davranışlarından etkilendiğini belirtmektedir. İnsanı anlamak, davranışlarını tahmin ve kontrol etmek, molekülleri anlamak, tahmin ve kontrol etmekten daha zordur. Bu nedenle insanla ilgili alanlarda, nitel araştırma yöntemlerinin kullanılmasını önermektedir.

Türnüklü (2001, 12), üretilen eğitimbilim çalışmalarının önemli bir bölümünün, nicel araştırma yöntemlerine dayandığını, bilimsel çalışmalardaki tek boyutluluğun, beraberinde eğitimbilim alanında üretilen bilgilerde de tek boyutluluğu, sınırlılığı ve sistematik yanlılığı getirdiğini ifade etmektedir.

Eğitimbilimin yapısının farklı perspektifleri göz önüne alındığında yapılan araştırmalarda, nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birbirini destekleyici şekilde kullanılması; derinlik kazandıracak özgün çalışmaların ortaya çıkmasına olanak sağlayacaktır. Ayrıca alan araştırmacılarının, her iki yöntemi de kullanabilecek şekilde bilgi ile donatılması, üretilecek bilginin kalitesi açısından çok önemlidir.

Tez yazmaktaki amacın; mevcut sorunlara yaratıcı ve özgün çözümler getirmek olduğu düşünülürse, tercih edilen temalarda tekrara gidildiği gibi, araştırma modellerinde de aynı durumun gözlenmesi, yöntem açısından ayrıca değerlendirilmesi gereken bir durumdur.

Tezlerin araştırma yöntemlerinin dağılımı incelendiğinde, Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Yönetimi alanında tamamlanan tezlerde en sık kullanılan yöntemin tarama, sonrasında ilişkisel yöntem ve son olarak da tarama+ilişkisel ve deneysel yöntemin araştırmacılar tarafından tercih edildiği görülmektedir.

Hsu (2005), 1971-1998 yılları arasında American Educational Research Journal (AERJ), Journal of Experimental Education (JEE) ve Journal of Educational

Research (JER)'de yayınlanmış makaleleri incelemiş; araştırmacıların deneysel model, tarama modeli ve ilişkisel model üzerinde durduğu sonucuna varmıştır.

Balcı ve Apaydın (2009), Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi dergisinde 2000-2006 yılları arasında yayınlanan makalelerde en çok tercih edilen yöntemin tarama olduğunu belirtmişlerdir.

Gömleksiz ve Bozpolat (2013), Türkiye'de Eğitim Programları ve Öğretim alanında lisansüstü düzeyde yapılan tezlerin genel bir değerlendirmesini yaptıkları çalışmalarında; araştırma kapsamında yer alan tezlerde en fazla tarama modelinin kullanıldığını; bu durumun da, tarama modelinde verilerin daha kısa sürede elde edilmesi ve diğer modellere nazaran daha az zahmet gerektirmesinden kaynaklandığını düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Turan, Karadağ, Bektaş ve Yalçın (2014), Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi'nde 2003-2013 yılları arasındaki yayınları inceledikleri çalışmalarında; çalışma kapsamında en fazla tarama modelinin kullanıldığı, karma, nedensel, bütünlendirici değerlendirme ve faktöriyel desenin ise sadece birer tane çalışmada kullanıldığını saptamışlardır.

Aydın ve Uysal (2014), Türkiye'de Eğitim Yönetimi Denetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi alanındaki doktora tezlerini inceledikleri çalışmalarında en çok tarama modeli tercih edilirken diğer araştırma yöntemlerine ilginin yetersiz kaldığını, son yıllarda yapılan çalışmalarda karma modelin (nicel+nitel) tercih edilmeye başlandığını söylemişlerdir.

Erol ve Tüzel (2015), Türkiye'de Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı (EYTPE) doktora programlarında 1986-2011 yılları arasında tamamlanmış olan tezleri değerlendirmeye almışlar ve %95'inin var olan durumu ortaya koyan betimsel çalışmalar olduğunu belirtmişlerdir.

Karadağ (2009), benzer şekilde yapılan çalışmalarda en sık kullanılan 3 yöntemin; tarama, deneysel ve ilişkisel olduğunu ifade etmiştir.

İşçi (2013), incelediği lisansüstü tezlerde araştırmacılar tarafından en sık kullanılan yöntemin tarama araştırma yöntemi olduğunu belirtmiştir.

Erdem (2011), çalışma kapsamında incelediği makalelerin %56 oranında betimsel araştırmalar olduğu, deneysel modellerin ise %3 düzeyinde kaldığı sonucuna vardığı çalışmasında; eğitim bilimleri alanında yapılan çalışmaların değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkilerini keşfetmek üzere gerçekleştirilmediği yargısına varmaktadır. Buna göre elde edilen sonuçlarda deneysel modellerin az kullanılması, Türkiye’de eğitim bilimleri alanının kendi literatürünü oluşturmada henüz gelişme aşamasında olduğunu gösterir niteliktedir, ayrıca eğitim bilimleri alanında yapılan çalışmaların kuram geliştirmeye yönelik araştırmaların oldukça uzağında olduğunu da çarpıcı bir biçimde ortaya çıkarmaktadır (Erdem, 2011, 147).

Ulusal düzeydeki alanyazın incelendiğinde, araştırmalarda ağırlıklı olarak tarama yönteminin kullanıldığı göze çarpmaktadır. Görüldüğü üzere; Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Yönetimi alanında yapılan araştırmanın sonucu, benzer araştırmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Uluslararası çalışmalar göz önüne alındığında ise alanın gidişatına uyum sağlanamadığı düşünülebilir.

Örneklem seçim yöntemlerinin dağılımı açısından araştırma kapsamında incelenen tezlerde, toplam altı farklı örnekleme tekniğinin kullanıldığı söylenebilir. Bunlardan en sık kullanılan teknikler; oransız eleman örnekleme, evrenin tamamı ve oranlı eleman örneklemedir.

1972-1979 yılları arasında, Journal of Education Administration (JEA) ve Educational Administration Quarterly (EAQ) dergilerinde yayınlanan çalışmaları inceleyen Miskel ve Sandlin (1981), makalelerde ağırlık olarak basit tesadüfi örnekleme tekniğinin kullanıldığını belirtmişlerdir.

Karadağ (2009), Türkiye’de eğitim bilimleri alanında yaptığı çalışmasında incelediği lisansüstü tezlerde en sık kullanılan ilk üç örnekleme yönteminin; basit tesadüfi, tabakalı ve amaçlı örnekleme şeklinde sıralandığını belirtmiştir.

Delice (2010), yaptığı çalışmasında tezlerin %60’ında örnekleme tekniğine ilişkin, %29’unda ise evrene ilişkin hiçbir bilginin bulunmadığını; olasılığa dayalı örnekleme türlerinden basit tesadüfi (%14) ve tabakalı örnekleme (%8) tekniklerinin en çok başvurulan örnekleme tekniği olduğunu ifade etmiştir.

Tatık ve Doğan (2014), rnekleme seçim yöntemi alt amacında; en fazla basit rastlantısal örnekleme, küme örnekleme ve çalışma grubunun tercih edildiği sonucuna varmışlardır.

Selçuk ve Palancı (2014), rnekleme seçim yöntemlerini analiz ettikleri çalışmalarında, araştırmacıların örnekleme seçim şekli olarak rastgele örnekleme seçimini tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Turan, Karadağ, Bektaş ve Yalçın (2014), makalelerde kullanılan veri örnekleme tekniklerine baktıklarında en çok tercih edilen örnekleme seçim yöntemlerin sırasıyla; tesadüfi örnekleme, tabakalı örnekleme ve küme örnekleme olduğunu ifade etmişlerdir.

Aydın ve Uysal (2014), çalışmalarında örnekleme yöntemlerini olasılıklı örnekleme ve olasılık dışı örnekleme ana kategorilerine ayırmış; olasılıklı örnekleme ana kategorisinde en çok tabakalı örnekleme yönteminin, olasılık dışı örnekleme ana kategorisinde ise en çok amaçlı örnekleme yönteminin kullanıldığını ifade etmişlerdir.

Erol ve Tüzel (2015), inceledikleri tezlerde %25 oranındaki tezin evren özellikleri belirtilmemekle birlikte, araştırmadan da hangi evren üzerinde çalışıldığının belirlenmesinin de mümkün olmadığını vurgulamışlardır.

İşçi (2013), incelediği lisansüstü tezlerde örnekleme tekniklerinin dağılımına baktığında en fazla kullanılan örnekleme tekniğinin tesadüfi örnekleme olduğu sonucuna varmıştır.

Yurdagül ve Telli (2012)'ye göre; bir araştırmanın güvenirliği, tekrarlanabilirliği ile yakından ilişkili olduğundan, yapılan araştırmanın tekrarlanabilirliği açısından örnekleme yöntemleri ile ilgili bilgilerin ayrıntılı olarak verilmesi ve alınan örneklemin evreni temsil etme derecesi önem kazanmaktadır. alışmalarında, en yaygın olan örnekleme tekniğinin “elverişli(uygun) rnekleme” olduğu sonucuna varmışlardır. Araştırma sonuçlarının evrene genellenebilirliğinin, genellikle seçkisiz yöntemle sağlanabileceğini savunmuşlar ve bundan sonraki çalışmalarda da seçkisiz yöntem kullanılmasını önermişlerdir.

Araştırmada örneklem seçim yöntemi alt amacında elde edilen sonuçların, benzer araştırmaların sonuçlarıyla uyum içinde olduğu söylenebilir. Evren, araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği elemanlar bütünüdür. Araştırma sonuçlarının genellenebilirliği arttıkça değer kazanır (Karasar, 2012, 109). Örneklem belli bir evrenden, belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliği kabul edilen küçük kümedir. Örnekleme, evrenden örneklem alma işlemidir (Karasar, 2012, 110).

Evren, araştırmacının araştırma problemine uygun olacak şekilde belirlenir. Evren üzerinde çalışma yapmak çeşitli nedenlerle zor olduğundan örneklem alma yoluna gidilir. Böylece çalışma sonucunda elde edilen veriler çalışma evrenine genellenir. Karadağ (2009, 159), örneklemin en önemli özelliğinin evreni temsil gücü olduğunu ve bilimin genelleme anlayışından hareketle, bir çalışmada seçilen örnekleme yönteminin açıklanmasının, çalışma sonuçlarının çalışma evrenine genellenmesinde önem arz ettiğini belirtmektedir. Buna karşın bazı tez çalışmalarında örnekleme yöntemi hakkında bilgi verilmediği görülmüştür. Bunun nedeni, araştırmacının bu konu hakkında bilgi sahibi olmaması ya da araştırmasının bu bölümüne yeterli özeni göstermemesi olarak düşünürebilir. Örnekleme araştırma sonuçlarının genellenebilirliği açısından önemli olduğundan, bu noktada elde edilen sonuçlar da bilimsellikten uzak kalma tehlikesiyle karşı karşıya kalabilir.

Araştırma kapsamında incelenen tezlerde veri toplamada en sık başvurulan çalışma grupları sırasıyla; öğretmenler, yöneticiler ve öğrencilerdir. Öğretmenler kategorisinde en sık başvurulan grup ilköğretim öğretmenleriyken, yöneticiler kategorisinde ilköğretim yöneticileri, öğrenciler kategorisinde ise ortaöğretim öğrencileridir. Bu sonuçlar, alandaki diğer araştırmalarla da benzerlik göstermektedir.

Miskel ve Sandlin (1981), 1972-1979 yılları arasında, Journal of Education Administration (JEA) ve Educational Administration Quarterly (EAQ) dergilerinde yayınlanan çalışmaları incelemiş ve makalelerde veri toplamada başvurulan çalışma gruplarında sıklıkla müdürlerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin tercih edildiğinden bahsetmişlerdir.

İşçi (2013), incelediği lisansüstü tezlerde veri toplanan örneklem grubunun çoğunluğunu sırasıyla öğretmenler, yöneticiler ve öğrencilerden oluştuğunu ifade etmiştir.

Gömleksiz ve Bozpolat (2013), Türkiye’de Eğitim Programları ve Öğretim alanında lisansüstü düzeyde yapılan tezlerin genel bir değerlendirmesini yapmışlar ve tezlerde örneklem-çalışma grubu olarak en fazla öğretmenlerin tercih edildiği sonucuna varmışlardır.

Tatık ve Doğan (2014), tezlerde veri toplamada başvuru alan örneklem/çalışma gruplarından sırasıyla en fazla; ilköğretim öğretmenleri, ortaöğretim öğretmenleri ve ilköğretim yöneticilerinin tercih edildiğini belirtmiştir.

Kaya, Yazıcı, Deliveli, Hoşgörür (2016), Türkiye’de eğitim denetimi alanında yapılan 177 adet yüksek lisans tezi ve 21 adet doktora tezini değerlendirmişler ve çalışma alanı olarak genellikle ilköğretimin tercih edildiğini; yanı sıra, eğitim denetiminin aktif rol sahibi kişileri müfettişler olmasına rağmen, denetim araştırmalarının öğretmenler üzerine daha çok yoğunlaştığı sonuçlarını paylaşmışlardır.

Yapılan araştırmada, benzer çalışmalarda elde edilen sonuçlar uyum içindedir. Öğretmen ve öğrencilerin sayıca fazla olmaları, örneklem alırken, veri toplama araçlarını uygularken araştırmacının istediği sayıya ulaşmasının sağlayacağından tercih nedeni olabilir.

Araştırma kapsamında incelenen tezlerde en çok yoğunlaşılan veri toplama araçları sırasıyla anket, literatür taraması ve ölçektir. En az kullanılan veri toplama araçları ise; iki adet tezde doküman analizi, iki adet tezde toplantı-görüşme-ses kaydı deşifresi ve bir tezde envanter şeklindedir.

Yıldız (2004), “Türkiye’deki Yetişkin Eğitimi Araştırmalarına Toplu Bakış” başlıklı çalışmasında, 1978- Mayıs 2001 yılları arasında Boğaziçi ve Ankara Üniversitesinde bu alanda yapılmış 110 lisansüstü tez çalışmasını araştırmadaki temel veri toplama aracını esas alarak incelemiş ve sonuç olarak 110 lisansüstü çalışmanın 79’unda temel veri toplama tekniği olarak anketin kullanıldığını saptamıştır.

Karadağ (2009), eğitim bilimleri alanında incelediği lisansüstü tezlerde en fazla ölçeğin kullanıldığını ifade ederken, Balcı ve Apaydın (2009), veri toplama aracı olarak çoğunlukla anketin kullanıldığını belirtmişlerdir.

Eğitim temalı bilimsel dergilerde yer alan, Erarslan ve Çakıcı (2011) tarafından incelenen makalelerde veri toplama aracı olarak %72,97 oranında anket kullanılmıştır.

Gömleksiz ve Bozpolat (2013), Türkiye’de EPÖ alanında yapılmış olan tezlerde ölçek ve anketin en sık tercih edilen veri toplama aracı olduğunu saptamışlardır.

Uysal (2013), eğitim yönetimi denetimi teftişi planlaması ve ekonomisi alanındaki lisansüstü çalışmaları incelemiş ve en çok başvurulan veri toplama aracının anket olduğunu belirtmiştir.

Eğitim ve Bilim dergisinde 2007-2013 yılları arasında yayınlanan makaleleri inceleyen Selçuk ve Palancı (2014), veri toplama aracı olarak %51 oranında tutum, algı, kişilik testlerinin kullanıldığını ifade etmişlerdir.

Erol ve Tüzel (2015), Türkiye’de Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı (EYTPE) doktora programlarında tamamlanmış tezlerde; araştırmacılar tarafından veri toplama aracı olarak %45 oranında anket ve ölçek kullanıldığını tespit etmişlerdir.

Akyol ve Yavuzkurt (2016), 2006-2014 yılları arasında eğitim denetimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaları değerlendirmişlerdir. Buna göre; lisansüstü çalışmalarda veri toplama aracı olarak en çok %33.33 oranında anket veya ölçek tercih edilmiştir.

Kılıç ve Arslan (2016), “yetişkin eğitimi” alanına ilişkin Türkiye’de yayınlanmış makaleleri inceledikleri çalışmalarında; araştırmacıların veri toplama aracı olarak çoğunlukla anket (%67,3) kullandıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Kaya, Yazıcı, Deliveli, Hoşgörür (2016), Türkiye’de eğitim denetimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaları değerlendirmişlerdir. Buna göre; yüksek lisans tezlerinin %77.40’ında veri toplama aracı olarak anket ya da ölçek kullanılırken, doktora tezlerinde anket/ölçek kullanma oranının %61.90 olduğunu belirtmişlerdir.

Söz konusu araştırmalardan elde edilen sonuçlar, araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Tezlerde, araştırmacılar tarafından en çok tercih edilen veri analiz teknikleri incelendiğinde sırasıyla; betimsel istatistik (f, %, X, S), t-testi ve ANOVA şeklindedir. Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Yönetimi alanında yapılan lisansüstü tezlerde %10.22 oranında frekans, %9.95 oranında yüzde, %14.52 oranında ağırlıklı ortalama, %11.80 oranında standart sapma, %14.52 oranında t-testi, %13.71 oranında ANOVA tercih edilmiştir.

Yıldız (2004), yetişkin eğitimi alanında hazırlanmış 110 adet tezi değerlendirdiğinde; çalışmalarda betimsel istatistik yöntemlerini tercih edildiğini ve betimsel istatistik tekniklerinden de ağırlıklı olarak frekans dağılımı ve yüzde kullanıldığını belirtmiştir.

Karadağ (2009), eğitim bilimleri alanında doktora tezlerinin veri çözümlemesinde kullanılan istatistiki tekniklerin, öncelikle betimsel istatistik, t-testi ve ANOVA şeklinde olduğunu çalışmasında sıralamıştır.

Arık ve Türkmen (2009), Eğitim Bilimleri Alanında Yayınlanan Bilimsel Dergilerde Yer Alan Makalelerin İncelenmesi başlıklı çalışmalarında en çok başvurulan analiz tekniklerinin betimsel, varyans analizi ve t-testi olarak belirtmişlerdir.

Balcı ve Apaydın (2009), Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi'nde yayınlanan makaleleri inceledikleri çalışmalarında kullanılan veri analiz tekniklerinin betimsel istatistik, t-testi ve ANOVA olduğunu söylemişlerdir.

Erarslan ve Çakıcı (2011), "Eğitim Temalı Bilimsel Dergilerin İncelenmesi" başlıklı çalışmalarında, veri analiz yöntemlerinden betimsel istatistiki yöntemlerin %38'lik oranla birinci sırada tercih edildiğini belirtmişlerdir.

Devrim (2011), 2005–2006 yıllarında Türkiye'de eğitim bilimleri alanında yayımlanan süreli yayınlarda; araştırmacıların veri analiz tekniğı olarak %58 oranında betimsel istatistik, t-testi ve ANOVA'yı tercih ettiklerini belirtmiştir.

Gömlüksiz ve Bozpolat (2013), EPÖ alanındaki üretilmiş lisansüstü tezleri inceledikleri çalışmalarında, tezlerde en fazla betimsel istatistiklerden yararlanıldığı

ve betimsel istatistikler içerisinde en fazla yüzde, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapmanın kullanıldığı sonucuna varmışlardır.

Ozan ve Köse (2014), 2007-2011 yılları arasında EPÖ alanında yayınlanmış 380 makaleyi incelemişler ve 285 adet makalede betimsel istatistikten yararlandığını tespit etmişlerdir.

Turan, Karadağ, Bektaş ve Yalçın (2014), araştırma kapsamında inceledikleri yayınlarda en sık kullanılan istatistiksel veri analiz tekniklerinin; betimsel, t-test, ve ANOVA şeklinde sıralandığını belirtmişlerdir.

Selçuk ve Palancı (2014), araştırmacıların en çok tercih ettiği veri analiz yöntemlerinin, betimsel istatistiksel yöntemler olduğunu, yayınladıkları çalışmalarında vurgulamışlardır.

Erol ve Tüzel (2015), çalışmaları kapsamında inceledikleri tezlerde veri çözümleme tekniği olarak %57 oranında betimsel istatistiksel yöntemin tercih edildiğini belirtmişlerdir.

Kılıç ve Arslan (2016), yetişkin eğitime ilişkin yayınlanan makalelerde veri analiz yöntemleri açısından çoğunlukla frekans/yüzde (%61,2) ile yorumlandığını belirtmişlerdir.

Uluslararası literatür incelendiğinde (Miskel ve Sandlin 1981; Goodwin ve Goodwin,1985; Elmore ve Woehlke, 1988; Elmore ve Woehlke 1996; Hsu 2005) analiz edilen çalışmalarda araştırmacılar tarafından en çok başvurulan veri analiz tekniklerinin betimsel istatistik, korelasyon, t-testi ve ANOVA/ANCOVA şeklindedir.

Araştırmanın tezlerde kullanılan veri analiz teknikleri alt amacına yönelik bulguları, alandaki benzer çalışmaların sonuçları ile aynıdır. İncelenen diğer araştırmalar dahil olmak üzere sonuçlar göstermektedir ki; araştırmacılar frekans, yüzde, ortalama, standart sapma ve t-testi gibi istatistiksel teknikleri tercih etmektedir. Araştırmacıların veri analiz teknikleri konusundaki bilgi eksikliği, araştırmanın alt amaçlarında değişikliğe gidilmesine neden olabileceği gibi ayrıca araştırma sonuçlarına da şüpheyle bakılmasına neden olabilir. Bu nedenle yapılan çalışmadan elde edilen sonuçların bilimsel olabilmesi için araştırmacıların veri analiz tekniklerini, ileri düzey istatistik yöntemlerini, sayısal verilerden elde edilen sonuçları ve nitel verileri

yorumlayabilme donanımına sahip olmaları gerekmektedir. Aksi halde yapılan çalışmalar arzu edilen etki düzeyine ulaşmayı engeller.

Nicel ve nitel araştırma yöntemleri farklı teknikleri içermektedir. Her bir teknik, farklı nitelikte veri toplamak için kullanılmaktadır. Sosyal gerçekliği anlamak için hangi tekniğin uygun olduğu her bir tekniğin sahip olduğu avantajlar-dezavantajlar ya da sınırlılıklar çerçevesinde belirlenebilir. Her teknik farklı nitelikte veri sağlamakta ve araştırmaya sahip olduğu yeterlik kadar fayda vermektedir. Bu nedenle, eğitimbilim alanında hangi araştırma yöntemleri ve teknikleri kullanılması gerektiği sorgulandığında, teorik olarak her birinin kullanılabilceği ifade edilebilir (Türnüklü, 2001, 9).

5.2.Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde, elde edilen sonuçlar doğrultusunda uygulamaya yönelik ve araştırmacılara yönelik öneriler yer almaktadır.

5.2.1.Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Eğitim yönetimi alanında hazırlanacak olan tezlerde tema seçiminde alandaki sorunlar ve ihtiyaçlar doğrultusunda tercihler yapılmalıdır. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi anabilim dalında üretilen tezler incelendiğinde örgütsel davranış, yönetim ve okul psikolojisi ile öğrenme ve öğretme süreci en çok çalışılan temalar iken, okullarda iletişim, eğitim ekonomisi ve planlaması, okullarda güç ve politika temalarının tercih edilmediği görülmektedir. Bu nedenle araştırmacılar, hazırlayacakları tezlerinde, henüz çalışılmamış ve araştırılmamış temalara yönelmelidirler.
- Araştırmalarda kullanılan modellerden nicel araştırma modelinde yığılma gözlenmiştir. Bu nedenle araştırmacılar çeşitli araştırma modellerini kullanmalı; nitel, karma gibi araştırmaya bütüncül bakışı sağlayacak modeller için teşvik edilmelidir. Ayrıca birçok araştırmacı tarafından, yapılan araştırmanın modelinin açık bir şekilde belirtilmediği görülmüştür. Bu nedenle araştırmacılar bu konuya daha fazla dikkat etmelidir.
- Tezler örnekleme yöntemleri açısından değerlendirildiğinde araştırmacılar tarafından basit tesadüfi örnekleme ile evrenin tamamında çalışma yapmayı

tercih ettikleri görülmüştür. Bir kısım araştırmacı ise yaptığı çalışmasında tercih ettiği örnekleme yöntemini belirtmemiştir. Bu nedenle araştırmacılar bu konuya daha fazla dikkat etmelidir.

- Okullar açık sistemlerdir ve çevreyle sürekli etkileşim halindeki dinamik yapılardır. Bu nedenle araştırmacılar, veri toplamada başvurulan çalışma gruplarında çeşitli kademelerdeki öğrencilere, velilere ve öğretim elemanlarına da başvurmalıdırlar. Öğretim kademeleri açısından ise okul öncesi ve yüksek öğretim kademeleri üzerine çalışmalar yapılarak eğitim yönetimi alanında hazırlanan tezlerde çeşitlilik sağlanabilir.
- Üretilen yüksek lisans tezlerinde sıklıkla benzer istatistiki tekniklerin kullanıldığı görülmüştür. Tezlerin niteliğini artırmak amacıyla araştırmacılar, farklı istatistiki teknikler kullanmaya teşvik edilmelidir.
- Eğitim yönetimi alanında çalışma yapan araştırmacıların ağırlık olarak eğitimcilerden olduğu düşünülürse, çeşitli eğitim kurumları ile temas halinde olarak sorunlar ve ihtiyaçlar bağlamında bilgi alınabilir ve yapılacak olan tez çalışmalarında bu konulara yer verilebilir.
- Yukarıda sayılan nedenlerden dolayı; eğitim yönetimi ve denetimi alanında üretilen tezlerin niteliğini artırmak amacıyla araştırma teknikleri ve istatistik derslerine uygulamalı olarak ağırlık verilebilir.
- Bu tarz çalışmaların daha kapsamlı yapılabilmesi için YÖK Dökümantasyon Daire Başkanlığına araştırmacıların ulaştırdıkları tezlerin araştırmacılar tarafından da ulaşılabilir olması önemlidir.

5.2.1 Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu tip çalışmaların, tez çalışması olarak ya da ekip çalışması olarak beş yılda bir yinelenerek, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi anabilim dalında üretilen tezler hakkında bilgi sahibi olunmalı ve gelişmeler takip edilmelidir.
- Bu çalışmaya çeşitli nedenlerden dolayı alınamayan tezlerle araştırma yinelenerek, elde edilen bulgular genişletilebilir.
- Bu çalışmada evren olarak belirtilen tezlerde yöntem bölümüne, yer verilen anahtar kelimelere, kullanılan istatistik tekniklerine ve geçerlik ve güvenilirliklerine yönelik çalışmalar yapılabilir.

- Eğitim yönetimi alanındaki bu tip çalışmalara, dergilerde yayınlanan makalelerle de periyodik olarak çalışılmalıdır.
- Yıldız Teknik Üniversitesi boyutunda yapılan bu çalışma, eğitim bilimleri bölümü olan diğer üniversitelerde de benzer şekilde araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akyol, Bertan, Tuba Yavuzkurt. "Türkiye'de Lisansüstü Tezlerde Eğitim Denetimi", **Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi**, 5 (2), 908-926 (2016).
- Akyüz, Yahya. **Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 - M.S. 2014**. (Ankara: Pegem Akademi yayınları, 2014).
- Al, Umut. "Türkiye'nin bilimsel yayın politikası: Atıf dizinlerine dayalı bibliyometrik bir yaklaşım" (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 2008)
- Altıparmak, Mele, Mahmure Nakiboğlu. "Fen Bilimleri Eğitimi lisansüstü tez çalışmalarında uygulanan nitel ve nicel yöntemler", **Buca Eğitim Fakültesi Dergisi**, 17, 355-358 (2005).
- Arık, Recep Serkan, Mustafa Türkmen. "Eğitim bilimleri alanında yayınlanan bilimsel dergilerde yer alan makalelerin incelenmesi", The First International Congress of Educational Research, 1-3 Mayıs 2009, Çanakkale.
- Aydın, Ayhan, Coşkun Erdağ, Yılmaz Sarıer. "Eğitim Yönetimi Alanında Yayınlanan Makalelerin Konu, Yöntem ve Sonuçlar Açısından Karşılaştırılması" <http://www.ejer.com.tr/kategori=86&makale> (15.01.2017).
- Aydın, Ayhan, Kürşad Yılmaz, Yahya Altınkurt. "Eğitim yönetiminde pozitif psikoloji" **International Journal of Human Sciences**, 10(1), 1470-1490 (2013).
- Aydın, Ayhan, Şengül Uysal. Türkiye'de eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi alanındaki doktora tezlerinin incelenmesi. **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 14, 178-201 (2014).
- Aydın, Mustafa. **Eğitim Yönetimi**. (Ankara: Hatiboğlu Yayınları, 2010).
- Bağcı, Şefika. "Sınıf öğretmenliği lisansüstü tezlerinin karakteristik özellikleri: tematik, metodolojik ve istatistiksel yönelimler" (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 2012).
- Balcı, Ali. "The state of educational management research in EQA", **Ankara University Educational Sciences Faculty Journals**, 21(1-2), 421-434 (1988).
- _____. "Eğitim yönetiminde araştırma", **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, 23(1), 81-85 (1990).
- _____. "Türkiye'de eğitim yönetiminin bilimleşme düzeyi" **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi**, 54, 181-209 (2008).

- Balcı, Ali, Çiğdem Apaydın. “Türkiye’de eğitim yönetimi araştırmalarının durumu: Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi dergisi örneği”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, 15(59), 325-343 (2009).
- Balcı, Ali, Hasan Şimşek, Ali İlker Gümüşeli, Abdurrahman Tanrıöğer. “1.Eğitim Yönetimi Bilimsel araştırmalar ve Yayın Komisyon Raporu”, <http://kursadyilmaz.blogspot.com.tr/p/egitim-yonetimi.html> (05.08.2016).
- Başaran, İbrahim Ethem. **Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi**. (Ankara: Ekinoks Yayınları, 2008).
- Benligiray, Serap. “Türkiye’de insan kaynakları yönetimi alanında yapılan lisansüstü tezler ve bu tezlerde incelenen temaların analizi: 1983-2008 dönemi”, **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi**, Cilt:4, Sayı:1, s.167-197 (2009).
- Beycioğlu, Kadir, Burhanettin Dönmez. “Eğitim yönetiminde kuramsal bilginin üretimine ve uygulamasına ilişkin bir değerlendirme”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, 47(12), 317-342 (2006).
- Bıkmaz, Fatma, Erdem Aksoy, Özlem Tatar, Canan Altınyüzük. “Eğitim programları ve öğretim alanında yapılan doktora tezlerine ait içerik çözümlemesi (1974-2009)”, **Eğitim ve Bilim**, 38, 288-303 (2013).
- Birkök, Mehmet Cüneyt. “Eğitim bilimlerinde yeni araştırma araçları ve katkıları: Niteliksel (kalitatif) analiz yazılımları ve ATLAS.ti örneği”, **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**, 5(2), 1-8 (2008).
- Bursalıoğlu, Ziya. **Eğitim yönetiminde teori ve uygulama**. (Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 2010).
- Büyüköztürk, Şener. “Türk eğitim sisteminde araştırma eğitimi”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, 27(1), 385-400 (1994).
- Campell, Roald. “A critique of educational administration quarterly”, **Educational Administration Quarterly**, 15(3), 1-19 (1979).
- Coşkun, İbrahim, Şahin Dündar, Cansu Parlak, “Türkiye’de özel eğitim alanında yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (2008-2013)”, **Ege Eğitim Dergisi**, 15(2), 375-396 (2014).
- Çakıcı, Yılmaz, Gökhan Ilgaz. “2004 yılı ilköğretim fen ve teknoloji programı ile ilgili 2005-2010 yılları arasındaki tezlerin incelenmesi”, **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**, 34, 35-47 (2011).
- Day, Robert. **Bilimsel bir makale nasıl yazılır ve yayımlanır., How to Write and Publish a Scientific Paper**. (TÜBİTAK yayınları, Çeviri: Gülay Aşkar Altay, 1996).
- Delice, Ali. “Nicel araştırmalarda örneklem sorunu”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, 10, 1969-2018 (2010).

- Demirpolat Coşkun, Başak. “Türkiye’de eğitim yönetimi disiplininin paradigmatik duruşu”, **Eğitim yönetimi araştırmaları**. (Pegem Akademi Yayınları e-kitap, 2016).
- Dunkin, Michael. “Types of errors in synthesizing research in education”, **Review of Educational Research**, 66(2), 87–97 (1996).
- <http://www.egb.yildiz.edu.tr/egb/1/Tarih%C3%A7e/16> (Erişim Tarihi, 03.05.2016)
- Elmore, Patricia, Paula Woehlke. “Statistical methods employed in American educational research journal, educational research and review of educational research from 1978 to 1987”, **Educational Researcher**, 17(9), 9-20 (1988).
- _____. “Research methods employed in American educational research journal, educational research and review of educational research from 1978 to 1995”, (ERIC Service No. ED397122), (1996).
- Eraslan, Levent, Derya Çakıcı. “Eğitim Temalı Bilimsel Dergilerin İncelenmesi”, **Türk Dünyası Araştırmaları**, 194, 1-22 (2011).
- Erdem, Devrim. “Türkiye’de 2005–2006 Yılları Arasında Yayımlanan Eğitim Bilimleri Dergilerindeki Makalelerin Bazı Özellikler Açısından İncelenmesi: Betimsel Bir Analiz”, **Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi**, 2(1), 140-147 (2011).
- Ergün, Muammer, Ergün Recepoğlu, Arife Küçük, Kevser Oğuz. “Türkiye’deki üniversitelerde eğitim denetimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenlere göre incelemesi”, **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 22, 25-40, (2014).
- Erol, Evrim, Emel Tüzel. “Türkiye’de Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı Doktora Programlarında Tamamlanan Tezlerin Eğitim Sosyolojisi Kapsamında Değerlendirilmesi”, **Sosyoloji Dergisi**, 3(30), 297-316 (2015).
- Ertürk, Selahattin. “Türkiye’de eğitim felsefesi sorunu”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 3, 11-16, 1988.
- Fazlıoğulları, Orhan, Nejla Kurul. “Türkiye’deki Eğitim Bilimleri Doktora Tezlerinin Özellikleri”, **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 24, 43-75 (2012).
- Fırat, Necla., “Pozitivist Yaklaşımın Eğitim Yönetimi Alanına Yansıması, Alana Getirdiği Katkı Ve Sınırlılıklar”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi**, 20, 40-51 (2006).
- Glass, Gene. “Primary, secondary, and meta-analysis of research”, **Educational Researcher**, 5(10), 3-8. (1976).
- Goodwin, Laura, William Goodwin. “Statistical techniques in AERJ articles, 1979-1983: The preparation of graduate students to read educational research literature”, **Educational Researcher**, 14(2), 5-11 (1985b).

- Göktaş, Yüksel, Funda Hasançebi, Behice Varışoğlu, Ahmet Akçay, Naci Bayrak, Mukadder Baran, Mustafa Sözbilir. “Türkiye’deki Eğitim Araştırmalarında Eğilimler: Bir İçerik Analizi”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, 12(1), 443-460 (2012).
- Gömleksiz, Mehmet, Ebru Bozpolat. “Eğitim programları ve öğretim alanındaki lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi”, **The Journal of Academic Social Science Studies**, 6(7), 457-472 (2013).
- Günay, Durmuş. “Üniversitenin neliği, akademik özgürlük ve üniversite özerkliği”, International Congress On Higher Education, 2004, İstanbul.
- Haller, Emil, Thomas Knapp. “Problems and methodology in educational administration”, **Educational Administration Quarterly**, 21(3), 157-168 (1985).
- Hallinger, Philip. “A review of three decades of doctoral studies using the principal instructional management rating scale: A lens on methodological progress in educational leadership”, **Educational Administration Quarterly**, 47(2), 271-306 (2010).
- Hoy, Wayne. “Foundations of educational administration: Traditional and emerging perspectives”, **Educational Administration Quarterly**, 18(3), 1-11 (1994).
- Hsu, Tse-chi. “Research methods and data analysis procedures used by educational researchers”, **International Journal of Research & Methods in Education**, 28(2), 109-133 (2005).
- İşıksoluğu, Müberre. “Tezler ve danışmanlık”, **Eğitim ve Bilim**, 18(94), 57-66 (1994).
- İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü Strateji Geliştirme Bölümü. *2014-2015 İstatistik Verileri* (İstanbul, 2015).
- İşçi, Sabiha. “Türkiye’de eğitim yönetimi alanında yapılmış lisansüstü tezlerin tematik, metodolojik ve istatistiksel açıdan incelenmesi”. Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 2013.
- Karadağ, Engin. “Türkiye’de eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik ve metodolojik açıdan incelemesi: Bir durum çalışması”. (Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2009).
- Karasar, Niyazi. **Bilimsel araştırma yöntemi** (Ankara, Nobel Yayınları, 2012).
- _____. **Araştırmalarda rapor hazırlama** (Ankara, Nobel Yayınları, 2011).
- Kaya, Çağlar, Ahmet Yazıcı, Kısmet Deliveli, Vural Hoşgörür. “Türkiye’de Eğitim Denetimi Alanında Yapılan Lisansüstü Çalışmaların Değerlendirilmesi”, **Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**, 7(1), 38-51 (2016).
- Kılıç, Çiğdem, Sibel Arslan. “Türkiye’de Yayımlanan Yetişkin Eğitimine İlişkin Makalelerin Meta Değerlendirmesi”, **Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 18 (2), 865-899 (2016).

- Koçel, Tamer. **İşletme yöneticiliği** (İstanbul, Beta Yayınları, 2011).
- Konan, Necdet, Ali Kış. “ABD’de eğitim yönetimi alanında yapılan doktora tezlerinin çözümlenmesi”, **E-uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi**, 4(1), 100-123 (2013).
- Küçüköğlü, Adnan, Ceyhun Ozan. “Sınıf öğretmenliği alanındaki lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi”, **Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi**, 12, 27-47 (2013).
- Miskel, Cecil, Terry Sandlin. “Survey research in educational administration”, **Educational Administration Quarterly**, 17(4), 1-20 (1981).
- Onwuegbuzie, Anthony, Larry Daniel. “Uses and misuses of the correlation Coefficient”, (ERIC Document Reproduction Service No. ED437399 1999).
- Ortaş, İbrahim. “Üniversite özerkliği nedir?”, <http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=179> (14.01.2017).
- Ozan, Ceyhun, Erdoğan Köse. “Eğitim Programları ve Öğretim Alanındaki Araştırma Eğilimleri”, **Sakarya University Journal of Education**, 4(1), 116-136 (2014).
- Örücü, Deniz, Hasan Şimşek. “Akademisyenlerin Gözünden Türkiye’de Eğitim Yönetiminin Akademik Durumu: Nitel Bir Analiz”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, 17(2), 167-197 (2011).
- Özdemir, Murat. “Kamu yönetimi ve işletme yönetimi arakesitinde bir bilim: eğitim yönetimi”, IV Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi, 2009a, Denizli.
- _____. “Okul yöneticiliğinin hukuksal temelleri”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, 42(2), 279-300, 2009b.
- Özmen, Zeynep, Funda Güç. “Doktora Eğitimi ile İlgili Yaşanan Zorluklar ve Baş Etme Stratejileri: Durum Çalışması”, **Yükseköğretim ve Bilim Dergisi**, 3(3), 214-219 (2013).
- Sarıer, Osman. “Halkla ilişkiler alanında tamamlanmış lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi (2003-2012)”. Gazi Üniversitesi, Ankara. 2014.
- Seferoğlu, Sadi, Meltem Kurtuluş. “BÖTE alanında yapılmış olan tezlerin yöntem ve içerik açısından incelenmesi”, 4.Eğitim Araştırmaları Kongresi, 4-7 Mayıs 2012, İstanbul.
- Selçuk, Ziya, Mehmet Palancı. “**Eğitim ve Bilim Dergisinde Yayınlanan Araştırmaların Eğilimleri: İçerik Analizi**”, 39 (173), 430-453 (2014).
- Sevinç, Bilal. “Türkiye’de lisansüstü eğitim uygulamaları, sorunlar ve öneriler”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, 34(1), 125-137 (2001).
- Shaver, James, Richard Norton. “Randomness and replication in ten years of the American educational research”, **Educational Researcher**, 9(1), 9-15 (1980).

- Sözmez, Veysel. “Bilimsel araştırmalarda yapılan yanlışlıklar”, **Euroasian Journal of Educational Research (EJER)**, 18, 150-173, 2005.
- Şimşek, Hasan. **21. Yüzyılın eşiğinde paradigmalara savaşı: Kaostaki Türkiye** (Ankara: Sistem Yayınları, 1997).
- Şişman, Mehmet. “Eğitim Yönetiminde Kuram Ve Araştırmada Alternatif Paradigma Ve Yaklaşımlar”, www.dergipark.ulakbim.gov.tr (07.08.2016).
- Şişman, Mehmet, Selahattin Turan. “Dünyada eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesine ilişkin başlıca yönelimler ve Türkiye için çıkarılabilecek bazı sonuçlar”, 21. Yüzyıl Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirme Sempozyumu, Mayıs, 2002, Ankara.
- Şişman, Mehmet. **Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi** (Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 2011).
- Tatık, Şamil, Selçuk Doğan. “Marmara üniversitesi eğitim yönetimi ve denetimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin incelenmesi”, **The Journal Of Academic Social Science Studies**, 25, 399-410 (2014).
- tez2.yok.gov.tr. (Erişim Tarihi, 16.10.2015).
- Tavşancıl, Ezel, Ömay Çokluk, Göksu Gözen Çıtak, Fatih Kezer, Özen Yıldırım, Safiye Bilican, Esin Bağcan Büyükturan, Güçlü Şekercioğlu, Necati Yalçın, Devrim Erdem, Tuğçe Özmen. Eğitim Bilimleri Enstitülerinde Tamamlanmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (2000-2008). *Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi Kesin Raporu*, Ankara, (2010).
- Thompson, Bruce. “Five methodology errors in educational research: The pantheon of statistical significance and other faux pas”, (ERIC Document Reproduction Service No: ED419023 1998).
- Turan, Selahattin, Engin Karadağ, Fatih Bektaş, Mikail Yalçın. “Türkiye’de eğitim yönetiminde bilgi üretimi: kuram ve uygulamada eğitim yönetimi dergisi 2003-2013 yayınlarının incelenmesi”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, 20, 93-119 (2014).
- Türnüklü, Abbas. “Eğitimbilim alanında aynı araştırma sorusunu yanıtlamak için farklı araştırma tekniklerinin birlikte kullanılması”, **Eğitim ve Bilim**, 26 (120), 8-13 (2001).
- Uygun, Selçuk. “Eğitim tarihi alanında yapılmış lisansüstü tezlerin analizi”, **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 33, 263-282 (2011).
- Uysal, Şengül. “Türkiye’de eğitim yönetimi teftişı planlaması ve ekonomisi alanındaki doktora tezlerinin içerik analizi” (Yayımlanmamış doktora tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 2013).
- Üstün, Ulaş, Ali Eryılmaz. “Etkili araştırma Sentezleri Yapabilmek İçin Bir Araştırma Yöntemi: Meta-Analiz”, **Eğitim ve Bilim**, 174, 1-32, (2014)
- Üstüner Mehmet, Melike Cömert. “Eğitim yönetimi, teftişı, planlaması ve ekonomisi anabilim dalı lisansüstü dersleri ve tezlerine ilişkin bir inceleme”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, 55, 497-515 (2008).

- Yaşar, Münevver, Neriman Aral. “Türkiye’de okul öncesinde drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi”, **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 11(22), 70-90 (2011).
- Yıldırım, Ali. “Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi”, **Eğitim ve Bilim Dergisi**, 23(112), 7- 17 (1999).
- Yıldız, Ahmet. “Türkiye’deki yetişkin eğitimi araştırmalarına toplu bakış”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, 1(37), 78-97 (2004).
- Yılmaz, Tahir, Burcu Altun, Himmet Uygun, Vural Hoşgörür. “Eğitim Denetimine İlişkin Türkiye’de Yayımlanmış Makalelerin Değerlendirilmesi”, **MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi**, 3(1), 47-63 (2016).
- Yurdağül, Halil, Esra Telli. “2009-2011 Yılları Arasında Eğitim Bilimleri Araştırmalarında Kullanılan Örnekleme Yöntemleri”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2, 183-189 (2012).
- YÖK, (2014). Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği.
http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik//journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/17377 (Erişim Tarihi: 27.04.2016).

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : FUNDA GÜL YILMAZ
Doğum Tarihi : 21.09.1984
Doğum Yeri : Bursa
E-Posta : fundagulylmz@gmail.com

EĞİTİM DURUMU

Lise : 1998-2002 Milli Piyango Anadolu Lisesi
Lisans : 2002-2006 Uludağ Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

MESLEKİ DENEYİM

2006-...: Psikolojik Danışman